EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 16.5.2006
SEK(2006) 595

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

BULGARIA

Seurantakertomus – toukokuu 2006

{KOM(2006) 214 lopullinen}

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

BULGARIA

Seurantakertomus – toukokuu 2006

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	4
2.	POLIITTISET ARVIOINTIPERUSTEET	5
2.1.	Yleisarvio	12
3.	TALOUDELLISET ARVIOINTIPERUSTEET	13
3.1.	Yleisarvio	17
4.	LIITTYMISNEUVOTTELUIHIN PERUSTUVAT SITOUMUKSET JA VAATIMUKSET	17
4.1.	Yhteisön säännöstön luvut	18
4.1.1.	1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus	18
4.1.2.	2 luku: Henkilöiden vapaa liikkuvuus	19
4.1.3.	3 luku: Palvelujen vapaa liikkuvuus	19
4.1.4.	4 luku: Pääomien vapaa liikkuvuus	21
4.1.5.	5 luku: Yhtiöoikeus	21
4.1.6.	7 luku: Maatalous	22
4.1.7.	8 luku: Kalastus	26
4.1.8.	9 luku: Liikennepolitiikka	26
4.1.9.	10 luku: Verotus	27
4.1.10.	13 luku: Sosiaalipolitiikka ja työllisyys	28
4.1.11.	14 luku: Energia	30
4.1.12.	15 luku: Teollisuuspolitiikka	31
4.1.13.	19 Luku: Televiestintä ja tietotekniikka	31
4.1.14.	21 luku: Aluepolitiikka ja rakennepoliittisten välineiden yhteensovittaminen	32
4.1.15.	22 luku: Ympäristö	33
4.1.16.	23 luku: Kuluttajien ja terveyden suojelu	35
4.1.17.	24 luku: Yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa	35
4.1.18.	25 luku: Tulliliitto	39
4.1.19.	28 luku: Varainhoidon valvonta	40
4.2.	Yhteisön säännöstön kääntäminen bulgariaksi	41
4.3.	Yleisarvio	41

1. JOHDANTO

Bulgarian liittymisneuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen joulukuussa 2004. Liittymissopimus allekirjoitettiin huhtikuussa 2005, ja Bulgaria ja 14 jäsenvaltiota on jo ratifioinut sen. Sopimuksessa ennakoidaan Bulgarian liittyvän Euroopan unioniin 1. tammikuuta 2007, jollei neuvosto päätä komission suosituksesta lykätä liittymisajankohtaa 1. päivään tammikuuta 2008.

Kun neuvottelut oli saatu päätökseen Euroopan unioni päätti seurata edelleen tiiviisti Bulgarian liittymisvalmisteluja ja saavutuksia. Se päätti, että tätä varten komissio antaa edelleen vuosittain kertomuksen Bulgarian edistymisestä liittymisvalmisteluissa ja tarvittaessa antaa myös suosituksia.

Komissio antoi ensimmäisen kertomuksen lokakuussa 2005. Siitä kävi ilmi, että Bulgaria oli jo edennyt hyvin liittymisvalmisteluissaan. Siinä myös yksilöitiin joukko aloja, joilla oli vielä tehtävä työtä liittymisvalmistelujen loppuunsaattamiseksi. Komissio päätti tehostaa seurantaansa ja antaa seuraavan kertomuksen jo keväällä 2006.

Tässä kertomuksessa tarkastellaan Bulgarian liittymisvalmisteluja keskittyen aloihin, joilla Kööpenhaminassa vahvistettujen liittymiskriteerien valossa parannuksia vielä tarvitaan. Niiden mukaisesti kertomus koostuu kolmesta osasta:

- *Ensimmäisessä osassa* arvioidaan niitä poliittisia kysymyksiä, joiden osalta tilanteen on katsottu edellyttävän vielä parantamista.

- *Toisessa osassa* arvioidaan niitä taloudellisia kysymyksiä, joiden osalta tilanteen on katsottu edellyttävän vielä parantamista.

- *Kolmannessa osassa* arvioidaan, missä määrin Bulgaria täyttää liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset.

Kertomuksessa määritellään lokakuun 2005 jälkeen tapahtunut edistys sekä sellaiset eri politiikan aloilla, lainsäädännössä ja sen täytäntöönpanossa olevat puutteet, jotka edellyttävät vielä toimenpiteitä. Tältä pohjalta komissio tarkastelee tämän kertomuksen kanssa yhdessä annettavassa erillisessä tiedonannossa, onko sen syytä suosittaa liittymisajankohdan lykkäystä.

Tämä kertomus ilmentää tilannetta huhtikuun 2006 lopussa. Se pohjautuu moniin eri lähteisiin. Bulgariaa pyydettiin toimittamaan tietoja valmiudestaan. Kertomus pohjautuu myös tietoihin, joita on saatu assosiaatiosopimuksen soveltamisen yhteydessä ja vertaisarviointeihin[1], joilla on arvioitu Bulgarian hallinnollista toimintakykyä eri aloilla. Huomioon on otettu myös neuvostossa käydyt keskustelut ja Euroopan parlamentin mietinnöt[2] ja päätöslauselmat. Tilanteesta riippuen komissio on lisäksi käyttänyt apunaan eri kansainvälisten järjestöjen, kansainvälisten rahoituslaitosten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen tekemiä arvioita.

2. POLIITTISET ARVIOINTIPERUSTEET

---

1 Vertaisarvioinnit ovat jäsenvaltioiden asiantuntijoiden tekemiä arvioita, joissa tarkastellaan ehdokasmaiden valmiutta eri aloilla. Asiantuntijat vastaavat omien raporttiensa sisällöstä.

2 Esittelijä Geoffrey van Orden.

Johdanto

Komissio katsoo, että Bulgaria täyttää EU:n jäsenyyden poliittiset arviointiperusteet ja on täyttänyt ne jo vuodesta 1997 lähtien.

Tämän kertomuksen tarkoituksena on esittää arvio aloista, joilla lokakuun 2005 seurantakertomuksessa katsottiin tarvittavan vielä lisäparannuksia. Näitä aloja yksilöitiin kaikkiaan kahdeksan: julkishallinnon uudistaminen, oikeusjärjestelmä, korruption torjunta, ihmiskaupan torjunta, vankien epäasiallinen kohtelu ja vankilaolosuhteet, lasten suojelu, vammais- ja mielenterveyshuolto sekä vähemmistöjen suojelu ja integroiminen yhteiskuntaan.

Tässä osassa arvioidaan kunkin edellä mainitun vielä toimenpiteitä vaativan alan osalta lokakuussa 2005 annetun kertomuksen jälkeen tapahtunutta kehitystä ja Bulgarian valmiutta jäsenyyteen.

Julkishallinto

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Hallintolakia muutettiin maaliskuussa 2006. Siinä erotetaan nyt selvästi toisistaan valtionhallinnon poliittinen ja hallinnollinen taso. Lain tavoitteena on selkeyttää tehtäviä ja vastuita. Laki myös sääntelee valtion virkamiesten osallistumista yksityisten yritysten hallintoon ja vankentaa tarkastusviranomaisten roolia. Maaliskuussa 2006 hyväksyttiin myös virkamieslain muutokset. Lailla säädetään kilpailuun perustuvasta palvelukseenottomenettelystä, otetaan käyttöön henkilöstön liikkuvuutta valtionhallinnon sisällä edistävä periaate ja tehostetaan virkamiesten koulutusta. Maaliskuussa 2006 annettiin hallintomenettelylaki. Lain johdosta joulukuuhun 2006 mennessä perustetaan hallintotuomioistuimet ja nimitetään tuomarit.

Maaliskuussa 2006 hyväksyttiin myös virkamiesten koulutusta koskeva ajan tasalle saatettu strategia ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma. Strategian keskeisinä tavoitteina on parantaa Bulgarian hallinnollisia valmiuksia panna yhteisön säännöstö täytäntöön, saada kaikki osapuolet osallistumaan hallinnonuudistusprosessiin ja lisätä ammattitaitoa ja ammattitutkintojen tuomaa pätevyyttä.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Hajauttamisstrategiaa, jolla toimivaltaa ja rahavaroja pyrittäisiin hajauttamaan vielä lisää keskushallinnolta alue- ja kuntatasolle, ei ole hyväksytty.

Kaiken kaikkiaan Bulgaria on edistynyt julkishallinnon alalla hyvin, ja jos se jatkaa uudistuksia nykyiseen tapaan, sillä tulee olemaan tehokas valtionhallinto.

Oikeusjärjestelmä

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Joulukuussa 2005 oikeusministeri laati toimintasuunnitelman vuodet 2006 ja 2007 kattavan uudistusstrategian toimeenpanoa varten. Maaliskuussa 2006 hallitus hyväksyi kertomuksen oikeuslaitoksen uudistusstrategian täytäntöönpanosta. Oikeudenkäynnin valmisteluvaiheeseen liittyen perustettiin tammikuussa 2006 mekanismi, jolla seurataan huhtikuussa 2006 voimaan tulleen uuden rikosprosessilain riittävyyttä. Tuomareille tarkoitettua koulutusohjelmaa uuden

rikosprosessilain täytäntöönpanosta toteutetaan parhaillaan. Oikeusapulaki ja sen täytäntöönpanolainsäädäntö, jossa säädetään myös oikeusapumaksuista, tulivat voimaan tammikuussa 2006. On perustettu kansallinen oikeusaputoimisto, jonka budjetti on yli kolme miljoonaa euroa. Helmikuussa 2006 annettiin yksityisistä ulosottoviranomaisista annetun lain täytäntöönpanolainsäädäntö. Oikeuslaitoksen määrärahat kasvoivat vuonna 2006 18 prosenttia eli yli 136 miljoonaan euroon. Ylimmän tuomarineuvoston määrärahat kasvoivat lähes kolminkertaisesti ja ovat nyt lähes neljä miljoonaa euroa. Huhtikuussa 2006 ylin tuomarineuvosto päätti lisätä korkeimman oikeuden (kassaatiotuomioistuin) tuomarien määrää kymmenellä ja korkeimman hallinnollisen syyttäjänviraston syyttäjien määrää kahdeksalla. Oikeuslaitoksesta annetun lain huhtikuussa 2006 hyväksytyt muutokset tuovat käyttöön kilpailuperiaatteen tuomarien palvelukseenoton yhteydessä. Tutkintaviraston tehtäviä on vähennetty, ja noin 700 viraston tutkijaa on tarkoitus ottaa uudelleen palvelukseen syyttäjinä.

Oikeuslaitoksesta annetun lain hiljattain hyväksytyt muutokset tuovat lainsäädäntöön asioiden satunnaisen jaon tuomioistuimissa, syyttäjänvirastoissa ja tutkintayksiköissä. Oikeuslaitoksen uutta atk-järjestelmää, jolla asiat jaetaan sattumanvaraisesti, on testattu tammikuussa 2006, ja järjestelmässä käytettävä ohjelmisto on käytettävissä 90 prosentissa tuomioistuimista.

Oikeusalan kansallisen instituutin budjetti kasvoi vuonna 2006 lähes 80 prosenttia eli yli 1,15 miljoonaan euroon, ja näin se saattoi edelleen parantaa mahdollisuuksiaan tarjota erityiskoulutusta, myös oikeusvirkailijoille. Sen kouluttamien henkilöiden määrä kasvoi vuonna 2005 noin 50 prosenttia ja ylsi juuri yli 2 000:n. Helmikuussa 2006 vastavalittu valtakunnansyyttäjä peruutti valtiosääntötuomioistuimen pyynnön rikoksella saatujen varojen luovuttamista valtiolle koskevan lain lainmukaisuuden tarkastamisesta, jotta laki voisi tulla voimaan.

Perustuslain muutokset hyväksyttiin maaliskuussa 2006. Niiden myötä vahvistetaan syyttäjälaitoksen olevan vastuussa tutkinnan johdosta ja lisätään perustuslakiin oikeusasiamiestä koskeva viittaus. Maaliskuussa 2006 annettiin myös uusi hallintomenettelylaki. Siinä säädetään 29 uuden hallintotuomioistuimen perustamisesta.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta:

Hiljattain hyväksytyt perustuslain muutokset antavat oikeusministerille mahdollisuuden vaikuttaa talousarvion vahvistamiseen, tuomarien koulutukseen, ylennyksiin ja irtisanomisiin ja muihin henkilöstöä koskeviin päätöksiin, oikeuslaitoksen infrastruktuurin hallinnointiin ja asioiden käsittelyyn tuomioistuimessa. Vaikka kaikissa näissä tärkeissä kysymyksissä viimeinen sana onkin edelleen ylimmällä tuomarineuvostolla, sen asemaa heikentää se, että se ei ole pysyvä elin. Sen jäsenet ovat kokopäivätoimisia tuomareita, jotka usein toimivat tuomioistuimen tai syyttäjän- tai tutkintaviraston johdossa ja joilla sen vuoksi on paljon vastuutehtäviä. Kun otetaan huomioon edellä mainittu seikka sekä ylimmän tuomarineuvoston vähäinen henkilöstömäärä, joka on vain 65 henkeä, sen ei ole käytännössä helppoa toimia oikeusministerin vastapainona ja osallistua merkittävällä panoksella politiikan laadintaan oikeusjärjestelmän uudistusta jatkettaessa. Perustuslain muutosten myötä takeet oikeuslaitoksen riippumattomuudesta jäävät jossain määrin epäselviksi. Kaikki epämääräisyys on poistettava.

Oikeudenkäynnin valmisteluvaihe oli edelleen paha pullonkaula, joka jarrutti järjestäytyneeseen ja talousrikollisuuteen ja korruptioon liittyvien asioiden lopullista ratkaisua kohtuullisen ajan kuluessa. Syynä tähän oli huhtikuun loppuun asti voimassa olleen rikosprosessilain

kaavamaisuus. Uuden rikosprosessilain vaikutuksia on seurattava tarkasti. Syyttäjälaitoksen vastuuvelvollisuutta, avoimuutta ja sisäistä hallintoa on vielä selvennettävä. Tulossa oleva tarkastus on tärkeä ensivaihe syyttäjälaitosta koskevassa uudistuksessa.

Uutta siviiliprosessilakia ei ole vielä annettu. Vuonna 2005 annetun lainsäädännön täytäntöönpano etenee joissakin tapauksissa hitaasti, sillä primaarilainsäädännön voimaantulon ja täytäntöönpanon välillä on viiveitä.

Asioiden jakaminen sattumanvaraisesti on ulotettava koskemaan koko maata, ja myös asianomainen atk-järjestelmä on otettava käyttöön koko maassa. Tuomioistuinjärjestelmän toiminnan osalta ei ole tehty lopullisia päätöksiä erityistuomioistuinten perustamisesta tai tuomioistuinten lukumäärän vähentämisestä. Uudet säännökset kilpailuun perustuvista tuomareiden palvelukseenottomenettelyistä on nyt pantava täytäntöön. Tuomarien työn laadun arvioimiseen ei vielä ole käytössä yhtenäistä menettelyä, johon sisältyisivät tarkoin määritellyt kriteerit. Ylimmässä tuomarineuvostossa ei ole tähän tehtävään erikoistunutta osastoa. Oikeuslaitoksessa ilmenevä korruptio on edelleen vakava ongelma.

Kokonaisuudessaan edistyminen on ollut rajallista niin oikeuslaitoksen laadukkuuden ja vastuuvelvollisuuden kuin toimeenpanoelinten ja oikeuslaitoksen keskinäisten institutionaalisten suhteidenkin kannalta. Bulgarian on vielä saatettava oikeuslaitoksen uudistus päätökseen, varmistettava että se johtaa konkreettisiin tuloksiin ja toteutettava lisätoimia oikeuslaitoksen riippumattomuuden takaamiseksi.

Korruption vastaiset toimet

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Joulukuussa 2005 ministerineuvosto hyväksyi eettiset säännöt, jotka sääntelevät hallituksen jäsenten ja muiden poliittisesti nimitettyjen toimeenpanoelimissä toimivien virkamiesten työtä. Sääntöjen mukaan kyseisten virkamiesten on ilmoitettava ja rekisteröitävä taloudelliset kytköksensä, he eivät saa olla osakkaina yrityksissä eivätkä työskennellä freelanceina, he ovat vastuussa heille uskottujen varojen hallinnoimisesta ja heidän on toteutettava tarvittavat toimenpiteet korruptiokäytäntöjen estämiseksi vastuuelimissään.

Joulukuussa 2005 julkaistiin kertomus vuodet 2004 ja 2005 kattavan korruption vastaisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa saaduista tuloksista. Siinä luetellaan toimet, jotka on toteutettu korruption estämiseksi valtionhallinnossa. Tammikuussa 2006 hyväksyttiin valtiosta riippumattomien järjestöjen kuulemisen jälkeen vuodet 2006–2008 kattava korruption vastainen strategia sekä siihen liittyvä toimintasuunnitelma. Strategia ja toimintasuunnitelma muodostavat kokonaisvaltaisen toimintakehyksen korruption torjunnalle, ja niissä keskitytään laajasti korkealla tasolla ilmenevään korruptioon. Korkeissa valtion viroissa toimivien henkilöiden omaisuustietojen julkisuudesta annetun lain huhtikuussa 2006 hyväksyttyjen muutosten johdosta kansallisen tarkastusviraston tehtävänä on julkaista vuosittain luettelo henkilöistä, jotka ovat laiminlyöneet velvollisuutensa ilmoittaa omaisuutensa. Tietojen ilmoittamatta jättämisestä annettavia sakkoja korotettiin.

Tammikuussa 2006 perustettiin neuvosto parantamaan kansalliskokouksen, ministerineuvoston ja ylimmän tuomarineuvoston korruption vastaisten komiteoiden välistä koordinointia. Terveysministeriö on toteuttanut lisätoimenpiteitä voidakseen seurata ja valvoa terveydenhoitoalan laitoksia vähäisen korruption riskin suhteen. Parlamenttiin perustettiin

eettinen komitea.

Maaliskuussa 2006 hyväksyttiin perustuslain muutokset, joiden mukaan parlamentin jäsenet joutuvat vastaamaan kaikenlaisista rikoksista ja jotka mahdollistavat parlamentin jäsenen koskemattomuuden poistamisen, jos tämä antaa kirjallisen hyväksymisensä sille, että asia pannaan vireille tuomioistuimessa. Valtakunnansyyttäjällä säilyy yksinoikeus vaatia parlamentin jäsenen koskemattomuuden poistamista. Helmikuusta 2006 on tehty kymmenen vaatimusta parlamentin jäsenen koskemattomuuden poistamisesta. Viisi parlamentin jäsentä on luopunut vapaaehtoisesti koskemattomuudestaan ja kuudennen parlamentin jäsenen koskemattomuus on poistettu parlamentin äänestyksellä, ja näin tuomioistuin on saattanut käynnistää korruptioväitteiden virallisen käsittelyn. Maaliskuussa 2006 valtakunnansyyttäjä jätti yhden ja huhtikuussa 2006 kahdeksan vaatimusta koskemattomuuden poistamisesta. Asianomaisista henkilöistä viisi on tällä välin antanut kirjallisen suostumuksensa koskemattomuutensa poistamiseen.

Maaliskuun 2006 lopussa valtakunnansyyttäjänvirastoon perustettiin erikoisosasto, jonka pääasiallisena tehtävänä on johtaa ja valvoa oikeudenkäynnin valmisteluvaihetta järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja korruptioon liittyvissä asioissa.

Vuosina 1999–2005 nostettiin korkeassa asemassa olevia poliitikkoja vastaan 35 syytettä. Lokakuun 2005 jälkeen entisiä hallituksen jäseniä, viittä tuomaria ja yhtä ulosottovirkailijaa vastaan luettiin tuomiot, joista valitettiin. Samana aikana annettiin keskitasolla ilmenevään korruptioon liittyen valtion virkamiehille kolme tuomiota.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta:

Kaiken kaikkiaan nykyisin ministerineuvostoon sijoitetun ja sisäasiainministerin johdolla toimivan korruption vastaisen komitean hallinnollisia valmiuksia, erityisesti koordinointikykyä, on vielä parannettava. Korkealla tasolla ilmenevän korruption vastaisista toimenpiteistä on toistaiseksi hyvin vähän näyttöä, ja sen vuoksi uuden strategian ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa on seurattava kiinteästi. Korkeissa valtion viroissa toimivien henkilöiden omaisuustietojen julkisuudesta annetun lain täytäntöönpanon onnistuminen edellyttää, että kansallinen tarkastusvirasto parantaa edellytyksiään tarkastaa omaisuustietoja koskevat ilmoitukset. Lakiin hiljattain tehtyjen muutosten mukaan varoja ja tuloja koskevien ilmoitusten julkaisemiseen tiedotusvälineissä on ensin saatava lupa. Poliittisista puolueista annettu laki ei kata luontoissuorituksina annettavia lahjoituksia. Kansallinen tarkastusvirasto ei valvo poliittisten säätiöiden puolueille antamia lahjoituksia. Poliittiset puolueet eivät ole velvollisia julkistamaan taloudellisia tukijoitaan. Syytteiden nostaminen ja ajaminen, oikeudenkäynnit, tuomiot ja varoittavat rangaistukset ovat korkealla tasolla ilmenevän korruption yhteydessä edelleen harvinaisia. Vähäinen korruptio on yhä pulmakysymys muun muassa terveydenhuollossa ja koulutusalalla. Korruption vastaisen komitean on parannettava toimintavalmiuksiaan, jotta se kykenisi täyttämään tehtävänsä tuloksellisesti.

Ylipäänsä korruption torjunnan suhteen on edistytty jonkin verran. Bulgarian on vielä osoitettava selvästi, että se on edistynyt korruption, erityisesti korkealla tasolla ilmenevän korruption, torjunnan suhteen.

Ihmiskauppa

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Hiljattain on perustettu ihmiskaupan vastainen komitea ja se on julkistanut toimintaperiaatteensa. Bulgarian virallisista henkilöasiakirjoista annettua lakia on muutettu tavoitteena estää lasten matkustaminen yksin ulkomaille rikollisissa tarkoituksissa ja estää lapsikauppa. Ihmiskaupan torjumiseen tähtäävän yhteistyön lisääntyminen EU:n jäsenvaltioiden kanssa on johtanut naiskauppaa käyvien verkostojen hajottamiseen. Yhteistyösopimukset on allekirjoitettu useiden jäsenvaltioiden kanssa. Bulgaria on pannut alulle oman todistajien suojelua koskevan ohjelmansa, ja neljä henkilöä on nauttinut tällaista suojelua.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta

Bulgaria on edelleen lähinnä ihmiskaupan kauttakulkumaa ja vähäisemmässä määrin lähtömaa. Kasvava ongelma on vastasyntyneiden kauppa, joka toteutetaan siten, että raskaana olevat naiset matkustavat ulkomaille synnyttämään. Luotettavia rekisteröintijärjestelmiä ei ole, minkä vuoksi ihmiskaupan kohteena olevista henkilöistä ja kadonneiden lukumäärästä ei ole selvää tietoa. Bulgarian virallisia henkilöasiakirjoja koskevan lain täytäntöönpano on edelleen kesken. Todistajien suojelua koskevan ohjelman toteutus on ollut vähäistä.

Kokonaisuutena katsoen ihmiskaupan torjunnassa on edistytty varsin vähän.

Vankien epäasiallinen kohtelu ja vankilaolot

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Joissakin paikoissa lainvalvontahenkilöstön harjoittamaan epäasialliseen kohteluun liittyvät tapaukset ovat vähentyneet. Vankien elinolosuhteet ovat parantuneet joissakin pidätyskeskuksissa. Kussakin kriminaalihuoltotoimistossa on kriminaalihuoltoneuvosto ja koulutusta on jatkettu.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta

Edelleen esiintyy tapauksia, joissa lainvalvontahenkilöstö syyllistyy vankien epäasialliseen kohteluun, esimerkiksi liialliseen voiman ja ampuma-aseiden käyttöön. Kidutusta ei ole määritelty yhdenmukaisesti kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisessa YK:n yleissopimuksessa annettua kidutuksen määritelmää vastaavalla tavalla. Edelleen esiintyy tapauksia, joissa ei ole täysin noudatettu asianmukaisia ruumiinavaus- ja kuolemansyyntutkimusmenettelyjä. Säännöt ja menettelyt kriminaalihuoltoneuvostojen toimintaa varten ovat vielä kehittämättä.

Kokonaisuudessaan vankien epäasiallisen kohtelun ja vankilaolojen korjaamisen osalta on edistytty jonkin verran.

Lastensuojelu

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Bulgaria ratifioi lasten suojelua koskevan Haagin yleissopimuksen aikaisin vuonna 2006. Lapsilisiä koskevan lain muutokset sekä kansallinen lastensuojeluohjelma 2006 hyväksyttiin.

Ohjelman tavoitteena on tarjota laitoslapsille vaihtoehtoja ja parantaa lastenhoitolaitosten oloja. Ohjelmassa puututaan katulapsia ja lasten hyväksikäyttöä koskeviin kysymyksiin, ja sen avulla turvataan yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen sekä lastensuojelun kansallisen tietojärjestelmän perustaminen. Huhtikuussa 2006 hyväksyttiin lastensuojelulain muutokset, ja laki muodostaa nyt oikeusperustan ammattimaiselle sijaiskotihoidolle Bulgariassa. Sen avulla pyritään edistämään siirtymistä pois laitoshoidosta sekä vaihtoehtoisten sosiaalipalvelujen järjestämistä. Lisäksi se muodostaa oikeusperustan myös valvonta- ja seuraamusjärjestelmien kehittämiselle.

Lisäksi hallitus hyväksyi huhtikuussa 2006 lastenkoteja ja vajaakuntoisten vanhusten hoitolaitoksia koskevan suunnitelman laitoshoidosta pois siirtymiseksi. Suunnitelmassa määritellään tavoitteet laitoshoidosta pois siirtymiselle ja toteutuksen suuntaviivat. Vuonna 2005 laitoksissa elävien lasten elinolot paranivat joissakin tapauksissa ja terveysministeriön alaisuudessa toimivia laitoksia lukuun ottamatta laitoksissa elävien henkilöiden määrä väheni hieman. Vaihtoehtoja laitoshoidolle ovat järjestäneet edelleen pääasiassa valtiosta riippumattomat järjestöt. Kaksi laitosta on lopettanut toimintansa, ja muutamia muita organisoidaan parhaillaan uudelleen. Kansainvälinen adoptio on vähentynyt niin, että kun vuonna 2004 adoptioita oli 217, oli niitä vuonna 2005 vain 101. Kotimaisten adoptioiden määrä on kasvanut. On perustettu Schengenin sopimuksen mukainen kadonneiden henkilöiden rekisteri.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta

Monissa laitoksissa elin- ja hygieniaolot ovat kovin puutteelliset. Lastensuojelu- ja sosiaalivirastoilla ei edelleenkään ole luotettavaa seuranta- ja valvontajärjestelmää, jolla ne voisivat tarkastaa suositustensa noudattamisen. Laitoksissa elävien lasten määrä on edelleen suuri. Kotimaisia adoptioita varten ei ole perustettu keskustietokantaa. Menettelyjen läpinäkyvyys on puutteellista, etenkin kansainvälisten adoptioiden yhteydessä.

Lastensuojelun alalla edistyminen on ollut vähäistä. Ensisijaisena tavoitteena on vaihtoehtoisten lastenhoitojärjestelmien kehittäminen. Vastuuvirastojen seurantaedellytyksiä on parannettava.

Vammais- ja mielenterveyshuollon järjestelmä

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Joulukuussa 2005 hallitus hyväksyi vammaisten tasavertaisia mahdollisuuksia koskevan toimintasuunnitelman vuosiksi 2006 ja 2007. Sen tavoitteena on parantaa vammaisten elämänlaatua ja estää heidän sosiaalista syrjäytymistään. Laitoksissa elävien iäkkäiden psyykkisesti vajaakuntoisten ihmisten tilanteen parantamiseksi hyväksyttiin vuodet 2006–2008 kattava suunnitelma. Suunnitelmat ovat hallituksen yleisten poliittisten toimintaperiaatteiden mukaisia. Helmikuussa 2006 muutettiin vammaisten sopeuttamisesta yhteiskuntaan annettua lakia, jotta nämä olisivat oikeutettuja kuukausiavustukseen sopeuttamistaan varten. Tätä kuukausittain maksettavaa sopeuttamisavustusta saavien henkilöiden lukumäärä kasvoi elokuun 2005 ja joulukuun 2005 välillä huomattavasti, 180 000 henkilöstä 430 000 henkilöön. Lisäksi muutettiin vammaisten avustajia koskevaa kansallista ohjelmaa, jotta hiljattain perheisiin sijoitetuille henkilöille voitaisiin tarjota sosiaaliavustajat.

Mielenterveysalan kysymysten koordinoimiseksi on terveysministeriön ja työ- ja sosiaaliministeriön välillä allekirjoitettu puitesopimus.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Asianmukaisia lääketieteellisiä ja oikeudellisia menettelyjä olisi sovellettava järjestelmällisesti laitokseensijoittamistapauksissa. Yhteisölliset palvelut ovat yhä puutteelliset. Vammaisten lasten sopeuttaminen koulunkäyntiin ei ole nykyajan tasolla. Monet mielenterveysongelmaisille tarkoitetut laitokset ovat liian täynnä, ne tarjoavat heikot elinolosuhteet ja niiden järjestämät palvelut ovat riittämättömät.

Vammaisten sopeuttamista yhteiskuntaan koskeva järjestelmä ei tuota vielä tuloksia. Siirtymistä pois laitoshoidosta ja ennakkoluulojen kitkemistä on jatkettava aiempaa ponnekkaammin. Psyykkisesti vajaakuntoisten yhteisöllisiä hoitomuotoja kehitetään hitaasti. Fyysisesti tai psyykkisesti vajaakuntoisten ihmisten sopeuttamista yhteiskuntaan koskeva järjestelmä ei vielä ole tuloksellinen. Mielenterveyshuoltoa koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa on seurattava ja tuettava.

Kaiken kaikkiaan tällä alalla on edistytty jonkin verran. On kuitenkin tarvetta vielä parantaa laitoksissa elävien elinolosuhteita ja ottaa nykyistä paremmin huomioon erityistarpeita omaavien ja psyykkisesti sairaiden ihmisten tilanne. Vaihtoehtoisten palvelujen kehittämistä ja seurannan tehostamista on tuettava aiempaa enemmän.

Vähemmistöjen suojelu ja yhteiskuntaan sopeuttaminen

Lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla:

Romanien integraation vuosikymmentä 2005–2015 varten on laadittu kansallinen toimintasuunnitelma. Syrjinnän vastainen komitea on perustamisestaan eli marraskuusta 2005 asti käsitellyt etupäässä etniseen syrjintään liittyviä kysymyksiä. Työ- ja sosiaaliministeriö hyväksyi virallisesti ”apulaisopettajan” ammattinimikkeen tammikuussa 2006. Maaliskuussa 2006 hallitus hyväksyi romanien elinolosuhteiden parantamista koskevan kansallisen ohjelman vuosiksi 2005–2015. Tälle kymmenvuotiskaudelle osoitetut määrärahat ovat noin 630 miljoonaa euroa, josta 40 prosenttia rahoitetaan kansallisesta talousarviosta. Hankkeet, joissa pyritään saamaan romanilapset kiinnostumaan koulunkäynnistä ja pysymään koulussa, sujuvat edelleen enimmäkseen hyvin. Kansallisia työllistämisohjelmia, joissa pyritään muun muassa vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä ja parantamaan ammattitaidottomien henkilöiden tilannetta, on jatkettu, ja ne liittyvät pääasiallisesti romaniväestöön.

Vähemmistökysymysten parissa työskentelevien valtiollisten elinten hallinnolliset valmiudet ovat hieman parantuneet yhteistyötä etnisissä ja väestötieteellisissä kysymyksissä käsittelevän kansallisen neuvoston rakennetta ja toimintaa koskevien sääntöjen muutosten ansiosta.
Suurin osa etnisiä ja väestötieteellisiä kysymyksiä käsittelevistä alueneuvostoista on perustettu. Valtiosta riippumattomat järjestöt ovat joissakin tapauksissa onnistuneet ratkaisemaan Bulgariassa käytännössä erilliskouluina toimivien koulujen ongelman.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta

Romanien integraation vuosikymmentä 2005–2015 koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon jouduttamiseksi tarvitaan lisätoimenpiteitä. Syrjinnän vastaisella komitealla ei edelleenkään ole riittävästi voimavaroja, eikä se ole vielä täysin toimintavalmis. Sen olisi omaksuttava strateginen lähestymistapa riita-asioihin ja edistettävä nykyistä aktiivisemmin syrjinnän ennaltaehkäisytoimia ja koulutus- ja valistustoimintaa *(ks. myös 13 luku: Sosiaalipolitiikka ja työllisyys)*.

Apulaisopettajien työnkuvat sekä asianomaiset määrärahat ovat vielä määrittelemättä. Toimenpiteet romanilasten integroimiseksi kouluun eivät koske ylempien koulutusasteiden oppilaita. Kyseiset toimenpiteet jäävät usein vähäisiksi niukan rahoituksen vuoksi. Monilla romaneilla ei vieläkään ole riittäviä mahdollisuuksia saada terveydenhoitopalveluja. Kannustimia romanien sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi on edelleen vähän. Ponnisteluja heikossa asemassa olevien väestöryhmien, erityisesti romanien, integroimiseksi työmarkkinoille on lisättävä parantamalla heidän mahdollisuuksiaan ammattikoulutukseen. Vankien epäasiallinen kohtelu kohdistuu edelleen suhteellisesti useammin romaneihin.

Yhteistyötä etnisissä ja väestötieteellisissä kysymyksissä käsittelevän kansallisen neuvoston hallinnolliset valmiudet ovat edelleen puutteelliset. Etnisiä ja väestötieteellisiä kysymyksiä käsittelevillä alueneuvostoilla ei ole riittävästi henkilöstöä eikä tarvittavaa infrastruktuuria etenkään yhteydenpidon parantamiseen keskus- ja paikallistasoon päin.

Kokonaisuutena katsoen romanivähemmistön suojelun ja yhteiskuntaan sopeuttamisen suhteen on edistytty jonkin verran. Huomattavia ponnisteluja tarvitaan kuitenkin vielä, jotta romanien sosiaalista osallisuutta ja heidän sopeutumistaan Bulgarian yhteiskuntaan voitaisiin edistää. Elinolosuhteita on parannettava. Kaikenlaisen suvaitsemattomuuden torjuntaan on vielä panostettava erityisesti soveltamalla kaikilta osin voimassa olevaa lainsäädäntöä yleisradiotoiminnasta annettua ja muusta sellaisesta toiminnasta, jolla torjutaan rasismia, syrjintää ja muukalaisvihaa kaikissa muodoissaan.

2.1. Yleisarvio

Bulgaria täyttää EU:n jäsenyyden poliittiset arviointiperusteet.

Bulgaria on edistynyt lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen useilla aloilla, mukaan luettuna oikeuslaitoksen uudistus. Oikeusjärjestelmän osalta voimaan tulivat uusi rikosprosessilaki ja oikeusavun oikeudellinen kehys. Perustuslain muutokset ovat antaneet syyttäjälaitokselle vastuun tutkinnan johtamisesta. Oikeuslaitoksesta annettuun lakiin tehdyt muutokset on hyväksytty.

Bulgaria on toteuttanut joukon korruption vastaisia toimenpiteitä. Toimeenpanoelimissä toimiville virkamiehille hyväksyttiin eettiset säännöt, ja vuosille 2006–2008 laadittiin korruption vastainen strategia. Parlamentin jäsenten koskemattomuutta kavennettiin perustuslain muutoksilla. Valtakunnansyyttäjä on vaatinut kymmenen parlamentin jäsenen koskemattomuuden poistamista. Heistä viisi luopui koskemattomuudestaan vapaaehtoisesti ja kuudennen koskemattomuus poistettiin parlamentin äänestyksellä. Loppuja tapauksia tutkitaan vielä. Tämä on mahdollistanut korkean tason korruptiotapausten tutkinnan käynnistämisen.

Bulgaria on edistynyt julkishallinnon alalla, etenkin hyväksyessään muutoksia hallinto- ja virkamieslakeihin sekä antaessaan uuden hallintomenettelylain. Vankien epäasiallista kohtelua koskevat tapaukset ovat jonkin verran vähentyneet, ja olosuhteet ovat parantuneet tietyissä pidätyskeskuksissa. Vammaisten ja mielenterveyshuollon hyväksi on tehty toimintapoliittisia aloitteita. Vammaisten sosiaalitukea on parannettu.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta. Oikeuslaitoksen vastuuvelvollisuutta, avoimuutta ja tehokkuutta on vielä parannettava. Lisätoimia tarvitaan, jotta sattumanvarainen asioiden jako voidaan vakiinnuttaa kaikkialla maassa. Tuomareiden työn laadun arvioimiseksi tarvitaan objektiivisempia ja avoimempia mekanismeja. Kaikki epävarmuus oikeuslaitoksen

riippumattomuutta kohtaan on saatava poistetuksi. Oikeudenkäynnin valmisteluvaiheessa on vielä pullonkauloja menettelytapasäännöistä ja tutkijoiden puutteesta johtuen. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta on saatu vain vähän tuntuvia tuloksia.

Rakenteita korruption vastaisen politiikan koordinoimiseksi ja soveltamiseksi on lujitettava, jotta ne toimisivat tehokkaasti. Syytteiden nostamiset ja ajamiset, oikeudenkäynnit, tuomiot ja varoittavat rangaistukset ovat vielä harvinaisia korkealla tasolla tapahtuvan korruption torjunnassa. Bulgarian on esitettävä selkeää näyttöä tuloksista tällä alalla.

Hallinnon hajauttamisstrategiaa ei ole vielä hyväksytty. Bulgaria on ihmiskaupan suhteen edelleen lähinnä kauttakulkumaa ja vähäisemmässä määrin lähtö- ja kohdemaa. Vankien epäasiallista kohtelua esiintyy edelleen. Elinoloja monissa lastenkodeissa ja psykiatrisissa hoitolaitoksissa on parannettava toteuttamalla toimintapoliittisia aloitteita, ja on perustettava vaihtoehtoisia hoitojärjestelmiä. Romanivähemmistön sosiaalisen osallisuuden edistäminen edellyttää vielä huomattavia lisätoimia. Kaikenlaisen suvaitsemattomuuden torjumiseen on panostettava lisää, etenkin soveltamalla tarkasti voimassa olevaa lainsäädäntöä yleisradiotoiminnasta sekä muusta sellaisesta toiminnasta, jolla torjutaan rasismia, syrjintää ja muukalaisvihaa kaikissa muodoissaan.

3. TALOUDELLISET ARVIOINTIPERUSTEET

Johdanto

Vuoden 2005 kertomuksessa todetaan, että Bulgarialla on edelleen toimiva markkinatalous. Jos Bulgaria jatkaa uudistuksia nykyiseen tahtiin, sen pitäisi pystyä selviytymään kilpailun ja markkinavoimien paineista unionissa. Bulgarian talous on kehittynyt yleisesti ottaen vakaasti ulkoisen alijäämän kasvusta huolimatta. Bulgaria on jatkanut rakenneuudistusohjelmansa täytäntöönpanoa, joskin joillakin aloilla vähemmän määrätietoisesti.

Kokonaistuotannon kasvu kiihtyi erittäin voimakkaasti 6,2 prosenttiin vuoden 2005 alkupuoliskolla, mutta hidastui vuoden kolmannella neljänneksellä kesäkuukausien suurten tulvien vuoksi. Koko vuoden kasvuvauhti oli näin 5,5 prosenttia. Kiinteän pääoman bruttomuodostus kasvoi erityisen voimakkaasti eli 19,0 prosenttia. Myös loppukäyttö jatkoi kasvuaan 6,8 prosentin vauhdilla. Kauppataseen alijäämä kasvoi 15,1 prosentista (2004) 20,4 prosenttiin (2005) suhteessa BKT:hen ja vaihtotaseen alijäämä 5,8 prosentista (2004) 11,8 prosenttiin (2005) suhteessa BKT:hen. Kuluttajahintainflaatio (alustava YKHI) kiihtyi vuoden loppua kohti öljyn ja elintarvikkeiden hintojen nousun vuoksi. Keskimääräinen inflaatiovauhti hidastui vuoden 2004 6,1 prosentista 5,0 prosenttiin vuonna 2005, mutta vuoden loppua kohti inflaatio kiihtyi 4,0 prosentista 6,5 prosenttiin.

Tässä jaksossa arvioidaan näillä aloilla lokakuun 2005 kertomuksen jälkeen tapahtunutta kehitystä sekä Bulgarian valmiutta EU:n jäsenyyteen.

Makrotalouden vakaus ja vaihtotaseen vaje

Vuoden 2005 kertomuksessa todetaan, että varovaisen finanssipolitiikan jatkaminen ja maltilliset palkankorotukset ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä vaihtotaseeseen mahdollisesti liittyvien riskien hillitsemiseksi. Kertomuksen antamisen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla.

Kurinalainen finanssipolitiikka ja suhteellisen maltilliset palkankorotukset jatkuivat, ja

luottokannan kasvua hillittiin lisätoimilla. Vaihtotaseen alijäämä jatkoi silti kasvuaan vuoden 2005 jälkipuoliskolla, ja oli 11,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2005. Alijäämän kasvu johtui pääasiassa ulkoisista häiriöistä, ja yleinen talouspolitiikka pysyi hyvin varovaisena. Julkisen talouden ylijäämä oli 3,1 prosenttia suhteessa BKT:hen (EKT-95), kun se vuonna 2004 oli 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Minimipalkkoja korotettiin 25 prosenttia tammikuussa 2005, mutta keskimääräiset palkankorotukset olivat maltillisempia. Keskimääräiset reaaliset vuosipalkat nousivat voin 4,1 prosenttia, mikä vastaa suurelta osin tuottavuuden kasvua.

Huhtikuussa 2005 alettiin toteuttaa pankkiluottojen kasvua hillitseviä lisätoimia, joilla onnistuttiin varsin tehokkaasti hidastamaan luottokannan vuotuinen kasvuvauhti lähes 50 prosentista (2004) alle 30 prosenttiin maaliskuussa 2006. Vuoden 2006 tammikuusta alkaen toimia on edelleen tehostettu tavoitteena vuosikasvun hidastaminen alle 20 prosenttiin vuonna 2006. Tämän lisäksi on toteutettu kotitalousluottoihin ja asuntoluottoihin suunnattuja toimenpiteitä. Julkista taloutta aiotaan edelleen kiristää vuonna 2006, ja tarkistettu tavoite on kassaperusteinen 3 prosentin ylijäämä suhteessa BKT:hen. Julkisen sektorin palkkoja aiotaan korottaa 6 prosenttia kesäkuussa 2006. Tämän korotuksen ja minimipalkkojen niukempien korotusten pitäisi yhdessä edistää talouden vakautta ylläpitävää palkkakehitystä.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Vaihtotaseen alijäämän kasvu johtui vuonna 2005 lähes yksinomaan kauppataseen alijäämän kasvusta ja palvelutaseen supistuneesta ylijäämästä. Öljyn hinnan nousu ja erityisesti investointihyödykkeiden tuonnin vahva kasvu kiihdyttivät tuonnin kasvun yli 26 prosenttiin. Viennin kasvu hidastui vuoden aikana 18,4 prosenttiin. Tämä johtui suurelta osin tulvien aiheuttamista häiriöistä. Kauppataseen alijäämä kasvoi tämän vuoksi 20,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005. Tuonnin nopea kasvu lisäsi myös kuljetusmenoja, mikä supisti palvelutaseen ylijäämää yhdessä matkailualan kasvun hidastumisen kanssa. Luottojen kasvuun suunnatuilla rajoituksilla onnistuttiin hidastamaan luottokannan kasvua, mutta rajoituksilla oli vähäisempi vaikutus ulkoiseen alijäämään, koska yritykset käyttävät yhä enemmän muita rahoitusmuotoja, kuten leasingia ja suoraan ulkomailta otettuja lainoja. Koska kauppataseen ja vaihtotaseen vajeet ovat erittäin suuria, on ratkaisevan tärkeää jatkaa kurinalaista finanssipolitiikkaa, hillitä luottokannan kasvua ja pitää palkankorotukset maltillisina.

Ulkoisen alijäämän kasvua ei ole pystytty estämään, vaikka sitä on yritetty asianmukaisilla toimilla. Varovaisen talouspolitiikan jatkaminen ja rakenneuudistusten syventäminen ovat keskeisessä asemassa pyrittäessä supistamaan vaihtotaseen vajetta pidemmällä aikavälillä.

Yksityistäminen ja yritysten rakennemuutokset

Vuoden 2005 kertomuksessa todetaan, että yksityistämisohjelman toteuttamista olisi jatkettava entiseen tahtiin. Kertomuksen antamisen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla.

Yksityistettävinä olevista, valtion osittain tai kokonaan omistamista yli 5 800 yrityksestä valtiolla on yhä enemmistö- tai vähemmistöosuus 520 yrityksessä. Syyskuun 2005 jälkeen valtio on myynyt 74 yrityksessä olleet omistuksensa, joista useimmat olivat vähemmistöosuuksia. Yksityistetyn omaisuuden osuus ei kuitenkaan ole juurikaan kasvanut, vaan se on pysynyt hieman alle 90 prosentissa kaikesta yksityistettäväksi tarkoitetusta omaisuudesta. Vuoden 2005 kertomuksessa mainituista suuremmista yksityistämiskaupoista ainoastaan kolme oli lähellä loppuun saattamista huhtikuussa 2006 (Boyanan elokuvastudiot,

Varnan lämpövoimala ja jokilaivayhtiö). Ministerineuvosto hyväksyi meriliikenteen laivaston ja Bulgaria Air -lentoyhtiön tarkistetut yksityistämisstrategiat lokakuussa 2005 ja helmikuussa 2006. Parlamentti hyväksyi Bulgaria Air -lentoyhtiön strategian maaliskuussa 2006. Bulgartabac Holding hyväksyi helmikuussa 2006 useiden liiketoimintayksiköiden rakenneuudistusta ja myyntiä koskevan strategian.

Verkkotoimialojen vapauttamisessa ja rakenneuudistuksessa on edistytty jonkin verran. Kaasu- ja sähkömarkkinoiden avaaminen kilpailulle jatkui aikataulun mukaisesti. Kansallisen sähköyhtiön ja Bulgargas -kaasuyhtiön eriyttämisestä on laadittu suunnitelma. Rautatiemarkkinoiden vapauttaminen on edennyt hyvin. Yksityisille toimijoille on myönnetty toimiluvat satamien ja lentokenttien ylläpitoa ja ajanmukaistamista varten. Varnan ja Bourgasin lentokenttien toimilupien myöntäminen on tosin viivästynyt oikeuskäsittelyjen vuoksi. Tehokkaan kilpailun edellytykset ovat parantuneet televiestintäalalla osittain sen vuoksi, että kolmas matkapuhelinoperaattori aloitti toimintansa marraskuussa 2005.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Yksityistämisprosessi on edennyt hyvin, mutta sitä ei ole vielä saatu päätökseen. Energia- ja kuljetusalan yksityistämisen onnistunut loppuun saattaminen edellyttää lisätoimia. Energia-alalla ei ole toteutettu kahden lämpövoimalan myyntiä (Rousse ja Bobov Dol). Parlamentti ei ole vielä hyväksynyt meriliikenneyhtiön yksityistämisstrategiaa, jota tarkistetaan parhaillaan.

Kansallisen sähköyhtiön ja Bulgargas -kaasuyhtiön eriyttäminen sekä sähkö- ja kaasumarkkinoiden vapauttaminen on saatettava päätökseen ennen EU:hun liittymistä. Rautatiekuljetusten alalla sekä rautatie- että infrastruktuuriyhtiö toimivat edelleen tappiollisesti, ja niiden maksurästit lisääntyvät. Rautatiesektorin taloudellisen aseman parantamiseksi alan rakenneuudistusta on jatkettava muun muassa supistamalla kustannuksia. Sääntelyelinten kapasiteettia on vahvistettava, jotta voidaan edelleen parantaa verkkotoimialojen kilpailuolosuhteita.

Yksityistämisprosessi on yleisesti ottaen edennyt pitkälle, mutta viime aikoina edistyminen on ollut vähäistä. Kaasu- ja sähkömarkkinoiden vapauttaminen ja rakenneuudistus on saatettava päätökseen. Rautatiealan rakenneuudistus edellyttää lisätoimia.

Liiketoimintaympäristö

Vuoden 2005 kertomuksessa todetaan, että lisäuudistuksia tarvitaan yritysten toimintaympäristön ja erityisesti hallinto- ja oikeusjärjestelmän toiminnan parantamiseksi. Kertomuksen antamisen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla.

Yritysten rekisteröimismenettelyjen uudistamista on jatkettu, ja uusi kaupparekisterilaki annettiin maaliskuussa 2006. Uuden lain mukaan tuomioistuimet eivät enää vastaa yritysten rekisteröinnistä, vaan se hoidetaan pelkkänä hallinnollisena menettelynä. Kansallinen verovirasto aloitti toimintansa tammikuussa 2006, ja sen ainoa tehtävä on valtiolle maksettavien verojen ja sosiaaliturvamaksujen kanto. Konkurssilainsäädäntöön tehtävät muutokset, joilla lisätään konkurssimenettelyjen tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä ja lyhennetään niiden kestoa, toimitettiin parlamentille marraskuussa 2005. Sääntelyjärjestelmien tarkistamista on jatkettu, mutta edistyminen on ollut vähäistä. Vastikään perustettu valtionhallinnon ja hallintouudistusten ministeriö vastaa voimassa olevan sääntelyjärjestelmän tarkistamisen ja optimoinnin koordinoinnista sekä antaa ohjeita vaikutusten arvioinnissa käytettävien

menetelmien kehittämiseksi. Lisäksi on ehdotettu toimia, joilla optimoidaan julkishallinnon koko ja rakenne, kehitetään koulutusta ja tarjotaan julkishallinnon sähköisiä palveluja. Maaliskuussa 2006 annettiin uusi hallintomenettelylaki. Välimiesmenettelyihin sovellettavan lain antamisen jälkeen on avattu kolme välimieskeskusta.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Suuria haasteita liittyy vielä markkinoille tulon ja niiltä poistumisen edellytyksiin, sopimusten täytäntöönpanoon, hallinto- ja oikeusjärjestelmän tehostamiseen sekä yrityksille sääntelystä aiheutuvien rasitteiden vähentämiseen. Uusi kaupparekisterilaki on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön, jotta yritysten rekisteröimistä voidaan yksinkertaistaa ja nopeuttaa. Parlamentti ei ole vielä hyväksynyt konkurssilainsäädäntöön ehdotettuja muutoksia. Tarvitaan uusia toimia, jotta sääntelykehyksen rationalisoinnissa saavutetaan konkreettista edistystä, mukaan luettuina järjestelmällisemmät vaikutusten arvioinnit ja yksinkertaistamisen jatkaminen. Hallinnon tehostamista on jatkettava. Hallintomenettelylakiin ei sisällytetty yleistä ”hiljaisen hyväksymisen” periaatetta. Oikeudenkäyntimenettelyjen tehostamisessa on vielä paljon tehtävää. Luonnosta uudeksi siviiliprosessilaiksi ei ole vielä toimitettu parlamentille. Sovittelua käytetään edelleenkin vain harvoin tuomioistuinten ulkopuolisena menettelynä. Yksityiset ulosottomiehet eivät ole vielä aloittaneet toimintaansa.

Edistyminen tällä alalla on ollut yleisesti ottaen vähäistä. Hallintojärjestelmän ja erityisesti oikeuslaitoksen toiminnan parantamiseen ja yritysten hallinnollisten rasitteiden jatkuvaan vähentämiseen tähtääviä toimia on tehostettava entisestään.

Työmarkkinoiden joustavuus

Vuoden 2005 kertomuksessa todetaan, että työmarkkinoiden joustavuus ei ole juurikaan parantunut. Joustavuuden lisääminen ja koulutusjärjestelmän kattava uudistus ovat tärkeitä, jotta ammattitaidon kysyntä ja tarjonta saadaan paremmin vastaamaan toisiaan. Kertomuksen antamisen jälkeen on edistytty seuraavilla aloilla.

Työllisyys lisääntyi vahvan talouskasvun myötä 2,0 prosenttia vuonna 2005, ja keskimääräinen työttömyysaste pieneni vuoden 2004 12 prosentista 10,1 prosenttiin vuonna 2005. Työmarkkinoiden toimintaa tehostavia toimia oli vähän. Tammikuusta 2006 eläkemaksuja alennettiin 6 prosenttiyksikköä ja työnantajien maksuosuutta 70 prosentista 65 prosenttiin. Näin alennettiin välillisiä työvoimakustannuksia sekä kannustettiin luomaan työpaikkoja ja saamaan niitä pois harmaasta taloudesta. Lakia työllisyyden edistämisestä muutettiin helmikuussa 2006, jolloin siihen sisällytettiin alueellista liikkuvuutta ja aktiivista työnhakua edistäviä taloudellisia kannustimia. Aktiivisten työmarkkinaohjelmien tehokkuuden arviointiin liittyvät valmistelut on aloitettu. Ministerineuvosto hyväksyi keskiasteen koulutuksen uudistusohjelman helmikuussa 2006. Uudistusohjelmaan sisältyvät keskiasteen koulutuksen uudelleenorganisointi, lyhytkestoisten ammatillisen koulutuksen moduulien käyttöönotto sekä yhdenmukaiset kansalliset päättökokeet.

Tietyt kysymykset ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Työmarkkinoiden joustavuuden lisäämisessä eikä sääntelykehyksen ajanmukaistamisessa ole edistytty juuri ollenkaan. Tilanne on erityisen huono työaikaan ja määräaikaisten työsopimusten käyttöön liittyvissä kysymyksissä. Ikälisien sisällyttämistä peruspalkkataulukoihin on lykätty. Korkea-asteen koulutuksen kehittämisstrategiaa ei ole vielä hyväksytty. Koulutusjärjestelmään

suunnitellut muutokset on vielä toteutettava kokonaisuudessaan, jotta voidaan parantaa koulutuksen laatua ja sopeuttaa koulutuksen tulokset paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin.

Työmarkkinoiden joustavuutta ei ole pystytty juurikaan lisäämään. Koulutusjärjestelmän uudistamista on tehostettava, jotta ammattitaidon tarjonta saadaan vastaamaan paremmin kysyntää.

3.1. Yleisarvio

Bulgarialla on toimiva markkinatalous. Jos Bulgaria jatkaa nykyisiä uudistuksia, sen pitäisi pystyä selviytymään kilpailun ja markkinavoimien paineista unionissa lähitulevaisuudessa. Bulgarian talous on kehittynyt yleisesti ottaen vakaasti, ja rakenneuudistukset ovat edenneet.

Edistystä on saavutettu myös lokakuussa 2005 annetun kertomuksen jälkeen. Ulkoisen alijäämän kasvun hillitsemiseksi toteutettiin hyödyllisiä toimia. Yksityistämisprosessi sekä yleishyödyllisten laitosten vapauttaminen ja rakenneuudistus ovat edenneet pitkälle. Liiketoimintaympäristön kehittämisessä ja välillisten työvoimakustannusten vähentämisessä on edistytty jonkin verran.

Vaihtotaseen vaje on kuitenkin kasvanut, minkä vuoksi on jatkettava varovaista finanssi- ja palkkapolitiikkaa. Rakenneuudistusten syventäminen edellyttää oikeusjärjestelmän toiminnan parantamista. Sen lisäksi on jatkettava yrityksille sääntelystä aiheutuvien rasitteiden vähentämistä. Työmarkkinoiden sääntelykehyksestä on tehtävä joustavampi.

4. LIITTYMISNEUVOTTELUIHIN PERUSTUVAT SITOUMUKSET JA VAATIMUKSET

Johdanto

Komissio katsoi lokakuun 2005 kertomuksessa, että Bulgaria oli jo edistynyt merkittävästi lainsäädäntönsä yhdenmukaistamisessa yhteisön säännöstön kanssa.

Useimpien yhteisön säännöstön lukujen osalta Bulgaria oli jo täysin valmis tai valmistelut viimeisten ratkaisematta olevien kysymysten selvittämiseksi liittymiseen mennessä jatkuivat vielä. Tämä koski seuraavia yhteisön säännöstön lukuja: pääomien vapaa liikkuvuus, kilpailupolitiikka, tilastot, talous- ja rahaliitto, teollisuuspolitiikka, pienet ja keskisuuret yritykset, tiede ja tutkimus, koulutus, televiestintä ja audiovisuaalialan politiikka, ulkosuhteet, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, EU:n talousarviosäännökset sekä kilpailu. Kaikkien edellä mainittujen lukujen osalta Bulgarian katsottiin olevan riittävän hyvin valmistautunut, jotta yhdentyminen EU:hun voisi sujua ongelmitta. Tämä päätelmä pitää edelleen paikkansa. Myös uutta edistymistä on tapahtunut, muun muassa kilpailualalla, jolla kilpailunsuojakomitean päätöksillä on saavutettu hyviä tuloksia. Kyseisiä neuvottelulukuja ei tämän vuoksi käsitellä enää jäljempänä.

Muihin lukuihin sisältyi seikkoja, jotka edellyttivät Bulgarialta lisätoimia ja joissakin tapauksissa välitöntä ja päättäväistä toimintaa, jotta se voisi saattaa valmistelut päätökseen liittymiseen mennessä. Näitä seikkoja tarkastellaan seuraavassa uudelleen asianomaisissa luvuissa.

Tässä jaksossa esitetään näin ollen katsaus kaikkiin niihin jäljellä oleviin kysymyksiin, jotka

Bulgarian on ratkaistava, jotta se olisi valmis panemaan yhteisön säännöstön täytäntöön unioniin liittymiseen mennessä.

4.1. Yhteisön säännöstön luvut

4.1.1. 1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Vielä yhdenmukaistamatta olevilla aloilla Bulgaria on arvioinut lainsäädäntönsä analyyttisesti yksilöidäkseen säännökset, jotka mahdollisesti olisivat ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 28–30 artiklan kanssa. Toistaiseksi Bulgaria on todennut vain kahden toimenpiteen olevan ristiriidassa 28–30 artiklan vaatimusten kanssa. Tämä ongelma pyritään ratkaisemaan joulukuussa 2005 annetulla uudella kuluttajansuojalailla sekä valmisteilla olevilla kirjanpitolain muutoksilla. Helmikuussa 2006 hyväksyttiin kulttuurimuistomerkeistä ja museoista annetun lain muutokset, ja huhtikuussa 2006 muutettiin räjähteiden, ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden valvonnasta annettua lakia. Kansallisen lainsäädännön analyyttinen arviointi on tarkoitus toistaa jatkuvalla periaatteella. Käytettyjen autojen tuonnin mahdollistamiseksi tarvitaan vielä toimenpiteitä.

Julkisten hankintojen alalla lainsäädännön puutteita korjataan parhaillaan. Huhtikuussa 2006 annettiin uusi laki käyttöoikeussopimuksista ja hyväksyttiin julkisista hankinnoista annetun lain muutokset. Kummassakin laissa säädetään EU:n vaatimusten mukaisesta muutoksenhakujärjestelmästä.

Hallinnollisten valmiuksien ja ammatillisen pätevyyden voidaan todeta parantuneen jonkin verran. Muutoksenhaun osalta kuluttajansuojakomitea vastaa nyt vireillä olevien valitusten käsittelystä koko maan osalta.

Uusien lakien johdosta on julkisia hankintoja koskevaa täytäntöönpanolainsäädäntöä muutettava ja käyttöoikeussopimusten osalta laaditaan parhaillaan koko täytäntöönpanolainsäädäntöä, jonka on määrä tulla voimaan kesäkuussa 2006. Eri kansalliset säännökset, jotka eivät ole käyttöoikeussopimuksista ja julkisista hankinnoista annettujen lakien uusien säännösten mukaisia, on yksilöity ja kumottu.

Institutionaalisella puolella julkisista hankinnoista vastaava virasto ja ministerineuvoston taloudellisten ja sosiaalipoliittisten asioiden osasto ovat jatkuvasti parantaneet hallinnollisia valmiuksiaan. Henkilöstöä on tarkoitus lisätä valitusten johdosta kasvavan työmäärän vuoksi. Kaiken kaikkiaan valmistelut ovat tällä alalla nyt hyvässä vaiheessa.

Päätelmät

Yleisesti ottaen Bulgaria on edistynyt merkittävästi **vielä yhdenmukaistamatta olevilla** aloilla sekä **julkisten hankintojen** alalla ja täyttää nyt liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset. Vielä yhdenmukaistamatta olevan lainsäädännön suhteen ponnisteluja on kuitenkin vielä jatkettava. Myös elintarvikkeiden maahantulopaikkoja sekä lääkinnällisiä laitteita koskeva yhteisön säännöstö on vielä saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pantava täytäntöön. Valmistelutyö julkisten hankintojen alalla on vielä saatettava päätökseen täytäntöönpanosääntöjen osalta.

4.1.2. 2 luku: Henkilöiden vapaa liikkuvuus

Lainsäädäntöä on kehitetty **ammattitutkintojen vastavuoroisen tunnustamisen** alalla.

Korkeakoululakia ja terveydenhoitolakia on muutettu ja eläinlääkinnällisestä toiminnasta annettiin uusi laki lokakuussa 2005. Terveysalan ammatteja – lääkärit, eläinlääkärit, hammaslääkärit, farmaseutit, sairaanhoitajat, kätilöt – koskevan täytäntöönpanolainsäädännön antamiseen on panostettu paljon.

Lainsäädäntöä on kuitenkin vielä täydennettävä erityisesti mitä tulee ammattitutkintojen tunnustamiseen ilman eri toimenpiteitä ja lisäehtoja ja palvelujen tarjontaan rajojen yli. Asianajajalakia muutettiin tammikuussa 2006, jotta se saataisiin kokonaisuudessaan yhdenmukaiseksi yhteisön säännöstön kanssa. Hallinnollisten valmiuksien kehittäminen jatkui niin koulutuksen kuin asianmukaisten hallintorakenteiden edelleen kehittämisen muodossa, mutta tähän on vielä paneuduttava entistä tarmokkaammin, ja liittymisvalmisteluja on tältä osin vielä nopeutettava.

Päätelmät

Ammattitutkintojen vastavuoroisen tunnustamisen suhteen on edistytty jonkin verran. Valmistelut jatkuvat, mutta pelätään, ettei Bulgaria kykene kaikilta osin soveltamaan yhteisön säännöstöä liittymisajankohdasta alkaen, jos edistyminen ei nopeudu. Tällä alalla tarvitaan pikaisesti toimia.

4.1.3. 3 luku: Palvelujen vapaa liikkuvuus

Sijoittautumisoikeutta ja muiden kuin rahoituspalvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset on saatu poistettua lähes kokonaan. Lokakuussa 2005 annettiin uusi eläinlääkintälaki. Marraskuussa 2005 muutettiin matkailusta sekä kulttuurin suojelusta ja kehittämisestä annettuja lakeja. Helmikuussa 2006 muutettiin työllisyyden edistämisestä ja sosiaalisen aseman parantamisesta annettuja lakeja. Huhtikuussa 2006 muutettiin lastensuojelulakia.

Matkailualalla on lainsäädännön muutoksista huolimatta raportoitu edelleen sääntöjenvastaisuuksista ja erilaisista hinnoista etenkin matkailupalvelujen yhteydessä. Lisäksi muiden kuin EU-maiden kansalaiset joutuvat ostamaan rajalla sairausvakuutuksen. Bulgarian viranomaisten on löydettävä tapoja panna täytäntöön matkailulain ja muun lainsäädännön uudet syrjinnän vastaiset säännökset. Valmistelut sijoittautumisoikeuden ja muiden kuin rahoituspalvelujen tarjoamista koskevan vapauden osalta etenevät matkailualaa lukuun ottamatta hyvin.

Bulgaria on yhdenmukaistanut **pankkialan** lainsäädäntöään, mutta soveltamissäännösten osalta työ ei ole vielä valmis. Pääomavaatimuksia koskevan uuden, entistä tiukemman direktiivin saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen täytäntöönpanoon on panostettava enemmän, jotta pankeille ja sijoitusyrityksille jäisi riittävästi aikaa tarvittaviin mukautustoimiin. On tärkeää varmistaa pankkien ja sijoitusyritysten valvonta johdonmukaisella tavalla. Valmisteluja on nopeutettava.

Joulukuussa 2005 annettiin uusi **vakuutuslaki.** Lisäksi Bulgaria on laatinut vakuuttamattomilla ajoneuvoilla ajamista vastaan toimintasuunnitelman, johon sisältyy tuntuvia toimenpiteitä (lakimuutoksia, ajoneuvojen liikennevakuutuksen tärkeyttä korostava kansallinen kampanja, poliisitarkastusten lisääminen jne.). Ajoneuvorekisteritietokantaa käydään parhaillaan läpi ja sieltä poistetaan käyttämättömät ajoneuvot, joita arvioidaan olevan 26 prosenttia ajoneuvokannasta.

Kyseisten vakuuttamattomia ajoneuvoja vastaan kohdennettujen toimenpiteiden on kuitenkin ensin johdettava tuloksiin ja Bulgarian takuurahaston rahoituskykyä on lujitettava, jotta Bulgaria voisi allekirjoittaa monenvälisen sopimuksen ja komissio tehdä päätöksen vakuutustodistusten rajatarkastusten poistamisesta. Valmisteluja on syytä nopeuttaa vakuutusalalla viipymättä.

Sijoituspalvelujen ja **arvopaperimarkkinoiden** osalta Bulgaria jatkaa valmisteluja vielä jäljellä olevien direktiivien saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöään. Aikataulu, jonka mukaan asianomaiset säädökset voidaan omaksua lopullisesti syksyllä 2006, vaikuttaa kohtuulliselta, mutta sitä on noudatettava tarkasti. Sijoituspalvelujen ja arvopaperimarkkinoiden osalta valmistelutyötä on nopeutettava.

Tietoyhteiskuntaa koskevan yhteisön säännöstön saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on saatettava päätökseen, ja valmisteluja on tällä alalla syytä nopeuttaa.

Henkilötietojen suojan alalla Bulgarian lainsäädäntö ei vielä ole täysin yhdenmukainen yhteisön säännöstön kanssa siihen joulukuussa 2005 tehdyistä muutoksista huolimatta. Puutteita on vielä monien tärkeiden kysymysten osalta, joihin kuuluvat lainsäädännön soveltamisala, kansallisen lain sovellettavuus, tiedon laatua koskeva periaate, rikostuomioita koskevien tietojen käsittelyn oikeusperusta, tietojen luovuttaminen asianomaiselle, poikkeusten soveltamisala, järjestelmä ilmoituksia ja viranomaisen suorittamia ennakkotarkastuksia varten ja tietojen siirto kolmansiin maihin. Vaikka Bulgaria onkin edennyt oikeaan suuntaan, tietosuojakomitean hallinnolliset valmiudet ovat edelleen heikot. Sen taloudellinen riippumattomuus ei ole taattu, sen vuoden 2006 määrärahoja on vähennetty eikä sen henkilöstömäärä ole riittävä. Rekisteröinti- ja ilmoitusjärjestelmä ei vielä toimi tyydyttävällä tavalla. Toiminta-aste on varsin alhainen ja valitusten käsittely on riittämätöntä kuten täytäntöönpanotoimet ylipäätäänkin. Tämän alan lainsäädännöllistä valmistelutyötä on nopeutettava huomattavasti.

Tietosuojan alalla Bulgaria ei vielä pysty panemaan yhteisön säännöstöä kaikilta osin täytäntöön. *(Ks. myös 24 luku: Oikeus- ja sisäasiat).*

Päätelmät

Sijoittautumisoikeuden ja **muiden kuin rahoituspalvelujen tarjoamista koskevan vapauden** suhteen on edistytty merkittävästi, ja yleisesti Bulgaria täyttää nyt liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset. Valmistelut jatkuvat ja Bulgarian odotetaan kykenevän panemaan yhteisön säännöstön täytäntöön liittymisajankohtana, jos se edistyy niissä nykyiseen tahtiin.

Rahoituspalvelualalla on edistytty etenkin **pankki- ja vakuutustoiminnan** suhteen, mutta **pankkitoiminnan** (direktiivi sijoitusyrityksiin kohdistuvista pääomavaatimuksista), **sijoituspalvelujen ja arvopaperimarkkinoiden** sekä **henkilötietojen suojan** osalta tarvitaan vielä lisätoimia liittymisvalmistelujen loppuunsaattamiseksi. Myös **liikennevakuutuksen** ja **tietoyhteiskunnan** osalta tarvitaan vielä lisätoimia. Edellä mainituilla aloilla valmisteluja on tehostettava.

4.1.4. 4 luku: Pääomien vapaa liikkuvuus

Rahanpesun osalta Bulgarian lainsäädäntö vastaa yleisesti yhteisön säännöstöä. Myönteistä

kehitystä voidaan todeta tapahtuneen vastauksissa kansainvälisiin yhteistyöpyyntöihin ja toimissa, jotka koskevat väitettyä ulkomaan kansalaisten harjoittamaa rahanpesua. Rahanpesun selvittelykeskus toimii riittävällä ja ammattimaisella tavalla hallintoelimenä, joka tutkii epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset.

Rahanpesun vastaisista toimenpiteistä annetussa laissa on vielä puutteita eikä se vastaa täysin EU:n toisen rahanpesun vastaisen direktiivin vaatimuksia. Lisäksi lainsäädäntöä on yhdenmukaistettava rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (*Financial Action Task Force on Money Laundering and Terrorist Financing*, FATF) tarkistettujen suositusten kanssa. Lainsäädännön tuloksellinen täytäntöönpano on vielä hyvin vähäistä. Ilmoitusvelvollisten yksiköiden tietoisuutta ilmoitusvelvollisuuksistaan, epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamista ja kyseisten yksiöiden valvontaa on parannettava erityisesti rahoitusalan ulkopuolella.

Keskeinen epäkohta tällä alalla on yhä konkreettisten tulosten puuttuminen lain täytäntöönpanosta ja syytetoimista rahanpesutapausten yhteydessä (ks. *24 luku – Oikeus- ja sisäasiat).* Tähän alaan liittyviä valmisteluja olisi tehostettava.

Päätelmät

Rahanpesun torjunnan alalla edistyminen on ollut edelleen vähäistä, kun tarkastellaan lainsäädännön tosiasiallista täytäntöönpanoa ja sen soveltamisen valvontaa. Rahanpesun torjunnan alalla tarvitaan pikaisesti pontevampia toimia, jotta puutteet saataisiin korjattua liittymisajankohtaan mennessä. Tämä koskee erityisesti ilmoitusvelvollisten yksiköiden tietoisuuden lisäämistä, yksiköiden suorittamaa epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamista ja yksiköiden valvontaa.

4.1.5. 5 luku: Yhtiöoikeus

Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan osalta on tapahtunut myönteistä kehitystä erityisesti toimielinten välisen yhteistyön, koordinoidun täytäntöönpanon ja lainsäädäntökehyksen suhteen. Nämä parannukset ovat tulosta teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvästä kansallisesta toimintasuunnitelmasta, joka kattaa vuodet 2005 ja 2006.

Yksi ase laitonta kopiointia vastaan on syyskuussa 2005 annettu laki optisesta tiedonsiirrosta. Toimintasuunnitelmalla pyritään parantamaan hallintorakenteita sekä teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa. Tärkeimmiksi seikoiksi on tunnistettu teollis- ja tekijänoikeusalan virastojen ja lainvalvontaviranomaisten yhteistyön parantaminen, kyseisten oikeuksien tunteminen sekä koulutus, ja eri tahojen välistä yhteydenpitoa on pyritty parantamaan.

Teollisoikeuksien alalla patenttilainsäädäntö ja muut vireillä olevat toimenpiteet (tavaramerkeistä ja maantieteellisistä merkinnöistä annetun lain muutokset ja teollismalleja koskeva laki) on vielä yhdenmukaistettava yhteisön säännöstön kanssa.

Teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanon suhteen tarvitaan vielä parannuksia. Teollis- ja tekijänoikeusrikokset ovat jatkuva uhka ja todellinen haaste. Bulgarian olisi nyt siirryttävä suunnitelmista tekoihin ja saatava aikaan konkreettisia ja tuntuvia tuloksia. Tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä, laajempaa tietoisuutta, enemmän henkilöstöä maan kriittisissä paikoissa sekä lisää koulutusta. Yhteydenpitoa eri viranomaisten sekä viranomaisten ja oikeudenomistajien etujärjestöjen kesken on edelleen kehitettävä.

Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan osalta valmisteluja on nopeutettava.

Päätelmät

Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan suhteen on edistytty merkittävästi, mutta lisätoimia tarvitaan vielä, jotta liittymisvalmistelut saataisiin päätökseen. Näiltä osin tarvitaan nyt viivyttelemättä lisätoimia, jotta jäljellä olevat puutteet saataisiin korjattua ajoissa liittymisajankohtaan mennessä.

4.1.6. 7 luku: Maatalous

Horisontaaliset kysymykset

Parlamentti antoi helmikuussa 2006 maatalouden tukilain muutosten muodossa lainsäädännön **maksajaviraston** perustamisesta ja strategisesta päätöksenteosta. Virasto hallinnoi maataloudelle ja maaseutualueille, metsätaloudelle ja kalastukselle kohdennettavaa kansallista ja EU:n tukea. Virallinen päätös on tehty vaikeista kysymyksistä, joihin kuuluvat muun muassa yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmän soveltaminen, päätös tukikelpoisesta vähimmäistilakoosta, täydentävät kansalliset suorat tuet ja asianomaiset määrärahat.

Atk-järjestelmän kehittäminen maksajaviraston toimintaa varten sekä koulutus ja henkilöstön palkkaaminen ovat vielä kesken, ja liittymisvalmisteluja on tältä osin nopeutettava.

Alkuperäistä **yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän (IACS)** perustamista koskevaa kokonaissuunnitelmaa on tarkistettu sen täytäntöönpanon viivästymisen ottamiseksi huomioon. Viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän (LPIS) perustamista varten Bulgaria on päättänyt käyttää ortoilmakuvien lisäksi arkistoituja satelliittikuvia ja sopimukset tiedon hankinnasta on kokonaisuudessaan tehty, mutta aikataulu on hyvin tiukka. Digitaalisia ortokuvia ja käyttökelpoisia satelliittikuvia on noin 25 prosentille maa-alasta. LPIS-lohkojen digitointi on tähän mennessä tehty noin 17 prosentille maa-alasta. Hiljattain on aloitettu työ viljelijöiden ja LPIS-lohkojen yhdistämiseksi toisiinsa; tämä linkitys on tarpeen, jotta viljelijät saisivat käyttöönsä graafisen aineiston, josta selviävät viitelohkojen rajat, niiden yksilöllinen tunnistenumero ja pinta-ala. Uuden tietokoneohjelmiston hankintaa ja asentamista varten on tehty paljon työtä, mutta sitä ei ole vielä testattu lopullisesti. Myös muita perustoimintoja, kuten viljelijöiden ennakkorekisteröintiä, paikalla tehtäviä tarkastuksia ja henkilöstön koulutusta on nopeutettu. Toimintaa tarvitaan kuitenkin vielä pikaisesti.

Kauppamekanismeja varten on perustettu virallinen koordinointi kaikkien asianomaisten elinten (valtion maatalousrahasto, tullilaitos, kansallinen eläinlääkintäviranomainen ja kasvintarkastusviranomainen) välille. Kaiken kaikkiaan valmistelut ovat edenneet hyvin, mutta toimia tarvitaan vielä, sillä tiedot kauppamekanismien toiminnasta ja yksityiskohdista puuttuvat vielä yleisesti.

Yhteiset markkinajärjestelyt

Kaikkia asianomaisia markkinajärjestelyjä varten perustetaan parhaillaan toimivaa hallintorakennetta, mikä tarkoittaa lisähenkilöstön palkkaamista, asianmukaista koulutusta ja menettelyjen selkeää määrittelyä.

Viinin osalta Bulgarian viinitilarekisterin perustaminen on vielä kesken.

Tiettyjen, etenkin tarkastuksiin ja todistuksiin liittyvien markkinamekanismien osalta ei ole annettu lisää täytäntöönpanolainsäädäntöä. Valmisteluja on tällä alalla nopeutettava.

Maidon yhteisen markkinajärjestelyn toimeenpanemiseksi on annettu lainsäädäntö ja toimenpiteet maitokiintiöiden ja useimpien maidon ja maitotuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn mekanismien käyttöönottamiseksi on toteutettu. Peruskiintiöiden rekisterin sisältävä tietokanta on saatu valmiiksi, ja se kattaa kaikki tuottajat ja suoramyyntiä harjoittavat. Alustavien tuottajakohtaisten kiintiöiden jako on valmisteilla. Ostajien hyväksymisprosessi etenee hyvin.

Vielä on annettava yksityiskohtaiset säännöt maitokiintiöiden ja kansallisen varannon hallinnointia varten. Maidon kansallinen markkinointineuvosto ja alueelliset markkinointineuvostot eivät vielä ole täysin toimintavalmiita, kuten eivät myöskään riippumattomat laboratoriot, jotka tekevät maidon rasva-analyysit kaikkien meijerien osalta. Laboratorioita ei joko ole vielä perustettu tai ne eivät ole vielä saaneet toimilupaa. Tämän alan valmisteluja on nopeutettava.

Hedelmä- ja vihannesalalla on edistytty tuoretuotteiden laadunvalvonnan ja kaupan pitämisen vaatimusten täytäntöönpanon osalta. Edistymistä on myös tapahtunut tuottajien hyväksymisestä vastaavan hallintorakenteen suhteen.

Naudanruhojen luokituksen osalta Bulgarian lainsäädäntö on kokonaisuudessaan yhdenmukaistettu yhteisön säännöstön kanssa, mutta se ei ole vielä voimassa. Jotta luokitus olisi asianmukaisessa käytössä liittymiseen mennessä, teurastamoissa työskentelevien luokittelijoiden koulutusta on joudutettava.

Eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasiat sekä elintarviketurvallisuus

Antamalla eläinlääkintäalan puitelain Bulgaria on luonut perustan sille, että se voi saattaa eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kansanterveyteen vaikuttavia eläinlääkinnällisiä toimenpiteitä ja eläinlääkintäalan tarkastuksiin liittyviä horisontaalisia välineitä koskevan yhteisön säännöstön osaksi kansallista lainsäädäntöään. Puitelaki tuli voimaan 1. toukokuuta 2006.

Jotta saavutettaisiin täysi yhdenmukaisuus yhteisön säännöstön kanssa, on vielä annettava osa soveltamissäännöksistä ja hyväksyttävä osa voimassa olevaan lainsäädäntöön välttämättömien tarkastusten jälkeen tehtävistä muutoksista. Myös kasvinsuojelulaki odottaa parlamentin lopullista hyväksyntää. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita (TSE) ja eläinperäisiä sivutuotteita koskeva lainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tiettyjen prosessoitujen eläinproteiinien syöttämistä tuotantoeläimille koskeva kielto on ollut voimassa tammikuun 2006 alusta.

TSE-valvontaan, erityisesti kuolleiden eläinten keruuseen, käsittelyyn ja analysointiin, liittyen Bulgaria on esitellyt kansallisen keruusuunnitelmansa, jota on vielä parannettava. Kahdesta renderointilaitoksesta toisen, Varnassa sijaitsevan laitoksen, vastaavuutta EU:n vaatimuksiin nähden ei ole vielä osoitettu. Bulgaria on myös osoittanut, että renderoinnin tuotteita (lihaluujauho) tuhotaan yhteisön säännöstön mukaisesti polttamalla sementtitehtaassa On varmistettava, että lihaluujauho tuhotaan sementtitehtaassa erityistiloissa. Etelä-Bulgariaan olisi kiireellisesti saatava rakennettua uusi renderointilaitos.

Puitelaki kattaa myös **sisämarkkinoiden eläinlääkinnällistä valvontajärjestelmää** koskevan lainsäädännön periaatteiden saattamisen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Täytäntöönpanolainsäädäntöä, joka mahdollistaisi liittymisen EU:n eläinlääkintäviranomaiset yhdistävään Traces-verkostoon (Animon seuraaja), ei vielä ole annettu ja pantu täytäntöön. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Lainsäädäntö, jolla **eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä** koskeva yhteisön säännöstö saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, on nyt valmiina kaikkien tärkeimpien eläinlajien sekä seuraamusten ja valvontakysymysten osalta. Nautaeläinten tunniste- ja rekisteritietokanta on perustettu, ja sitä ajantasaistetaan ja parannetaan, jotta siihen voitaisiin sisällyttää myös muita lajeja.

Kaikki eläinlajit kattavan tietokannan online-valmius on vielä osoitettava. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Eläinlääkinnällisten tarkastusten rahoitusta koskeva yhteisön säännöstö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Valmistelutyö etenee hyvin.

Kolmansista maista tulevaan tuontiin sovellettavia eläinlääkinnällisiä tarkastuksia ja tuontisääntöjä koskeva lainsäädäntö on otettu kansalliseen lainsäädäntöön. Yksi kahdeksasta vakinaisesta eläintautien tarkastusasemasta (Kapitan Andreeovo Turkin vastaisella maarajalla) on toimintakunnossa, mutta sitä on vielä mukautettava joidenkin seikkojen osalta. Sopimukset muiden vakinaisten tarkastusasemien perustamisesta ja niiden varusteiden hankkimisesta on tehty.

Tarvittava infrastruktuuri seitsemää Bulgariassa EU:n tulevilla ulkorajoilla olevaa vakinaista eläinlääkinnällistä tarkastusasemaa varten on vielä kehittämättä eivätkä EU:n tarkastusmenettelyt ja tuontiehdot ole vielä voimassa. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava huomattavasti.

Eläinlääkintäalan puitelaki muodostaa oikeusperustan eläinterveyden rahastolle **eläinlääkintäalan kulujen rahoittamista varten**.

Eläintautien torjuntaa koskevat yleiset toimenpiteet (rokotuskielto ja tietyt hävittämistoimenpiteet) on viety Bulgarian kansalliseen lainsäädäntöön.

Tautien torjunnan osalta on vielä perustettava eläinterveyden hätärahasto. Klassisen sikaruton kontrolloimisen osalta muutos rokotusta käyttävästä maasta rokotusta käyttämättömäksi maaksi ei vielä ole täysin toteutunut. Kesysian rokottamisesta luovuttiin vuonna 2005, minkä jälkeen painopiste on luonnonvaraisesti siirtyvien virusten jäljittämisessä. Valmisteluja on vielä nopeutettava, ennen kuin Bulgariaa voidaan kohdella maana, joka ei käytä rokotusta.

Elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppaa koskeva lainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämän alan valmistelut sujuvat hyvin.

Eläinlääkintäalan puitelaki muodostaa oikeusperustan myös **kansanterveyteen** vaikuttavia eläinlääkinnällisiä toimenpiteitä koskevan lainsäädännön soveltamiselle tuotantolaitoksissa. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen EU:n uusien elintarvikehygieniasäännösten kanssa ja tuotantolaitosten parantaminen jatkuvat edelleen. Raakamaidon laadun ja vastaavan

tarkastusjärjestelmän osalta on hyväksytty selkeä strategia siirtymäkautta varten.

Bulgaria ei kuitenkaan ole vielä esittänyt näyttöä siitä, että tuotantolaitosten parantaminen olisi saatu päätökseen. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Yhteisiä toimenpiteitä (**zoonoosit** mukaan luettuna) koskevan yhteisön säännöstön täytäntöönpanon osalta Bulgaria on määritellyt parannustoimenpiteiden tarpeet ja tekee jatkuvasti työtä puutteiden korjaamiseksi.

Mitä tulee kansanterveyteen vaikuttaviin eläinlääkinnällisiin toimenpiteisiin, jäämiä, eläinlääkinnällisiä tuotteita, vierasaineita ja zoonooseja koskevien tarkastusten suorittamista etenkään laboratorioissa sovellettavien diagnoosimenetelmien ja standardien osalta ei varmistettu. Valmistelutyötä on jatkettava.

Eläinten hyvinvointia tilalla sekä kuljetuksen ja teurastuksen aikana koskevien sääntöjen voimaansaattaminen ja niiden soveltamisen valvonta on aloitettu, samoin uuden lainsäädännön soveltamiseen liittyvä koulutus.

Eläinten hyvinvointiin liittyvien EU:n sääntöjen ja normien noudattamista ei vielä valvota aukottomasti. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Päätelmät

Joidenkin **yhteisten markkinajärjestelyjen** suhteen on edistytty. Bulgaria täyttää nyt pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset tällä alalla.

Maksajavirastoon liittyvät valmistelut ovat edenneet hyvin, mutta niiden saattamiseksi päätökseen liittymisajankohtaan mennessä tarvitaan vielä lisätoimia. Alalla tarvitaan vielä kuitenkin viipymättä tehostettuja toimia, jotta jäljellä olevat puutteet saataisiin korjattua ajoissa ennen liittymistä. Edistymistä on todettu jonkin verran kappamekanismien ja **yhteisten markkinajärjestelyjen** alalla **viinin ja alkoholijuomien** sekä **maidon ja naudanlihan** osalta. Bulgarian todettiin edistyneen yhteisön säännöstön saattamisessa kattavasti osaksi kansallista lainsäädäntöä seuraavilla aloilla: **eläinlääkintä**, **eläintautien torjuntaa** koskevan työn loppuunsaattaminen (klassinen sikarutto ja eläinterveyden hätärahasto), **sisämarkkinoiden eläinlääkinnälliset tarkastusjärjestelmät** (kaikkien vakinaisten rajatarkastusasemien perustaminen), **elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppa, kauppamekanismit** ja **eläinten hyvinvointi** sekä **kansanterveyteen vaikuttavia eläinlääkinnällisiä toimenpiteitä** koskevan työn loppuunsaattaminen tuotantolaitoksia parantamalla. Lisäksi eläinlääkintäalalla on parannettu näytteenotto- ja testausvalmiuksia **yhteisten toimenpiteiden** (käsittäen myös **zoonoosit**) soveltamisen valvontaa varten. Näiltä osin tarvitaan nyt viipymättä lisätoimia, jotta jäljellä olevat puutteet saadaan korjattua ajoissa liittymisajankohtaan mennessä.

Edistyminen on ollut vähäistä **yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän (IACS)**, erityisesti **viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän (LPIS),** osalta sekä **tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden (TSE) ja eläinperäisten sivutuotteiden** suhteen renderointilaitosten parantaminen mukaan luettuna. Kyseisillä aloilla tilanne on yhä hyvin huolestuttava. Bulgarian olisi nyt toimittava viipymättä ja päättäväisesti, jotta se voisi olla valmis liittymisajankohtaan mennessä.

4.1.7. 8 luku: Kalastus

Kalavarojen ja kalastuslaivaston hallinnan sekä **tarkastus- ja valvontatoiminnan** osalta muutettiin marraskuussa 2005 vuodelta 2001 olevaa Bulgarian kalastus- ja vesiviljelylakia, jotta se voisi toimia oikeusperustana kalastuslupien myöntämiselle, rakennepoliittisille toimille ja myös markkinajärjestelyille alusten valvontajärjestelmä ja tuottajaryhmien hyväksyminen mukaan luettuna. Kalastus- ja vesiviljelyalan kansallinen virasto (NAFA) vastaa kalastusalusrekisterin ylläpidosta ja sitä koskevasta raportoinnista.

Testitietoja ei vielä ole toimitettu EU:n kalastuslaivastorekisteriin oikeassa muodossa. Kalastusalusten valvontajärjestelmän perustaminen on vietävä päätökseen, ja tärkeää olisi erityisesti parantaa järjestelmää muuttamalla se satelliittitietoja käyttäväksi järjestelmäksi. Raportointi kalastuspäiväkirjoihin perustuvista saalistiedoista ja purkamis- ja myynti-ilmoituksista sekä kyseisten tietojen saatavuus eivät ole parantuneet merkitsevästi. Tämän alan valmisteluja on nopeutettava.

Rakennepoliittisille toimille laaditaan parhaillaan käyttö- ja täytäntöönpanosääntöjä ja -menettelyjä, mikä vastaa maksajaviraston perustamista maataloudessa *(ks. 7 luku: Maatalous)*. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Markkinapolitiikan alalla NAFAan perustettiin markkinajärjestelyistä vastaava yksikkö vuoden 2005 lopulla.

Tukkumarkkinoiden infrastruktuurin (tuottajajärjestöt, interventiovirasto ja atk-järjestelmä) kehittämiseksi ei ole annettu uutta lainsäädäntöä. Saaliiden rekisteröintitietojen keruuta varten ei ole luotu järjestelmää, minkä vuoksi ristiintarkastukset eivät vielä ole mahdollisia. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Päätelmät

Bulgaria on edistynyt **kalavarojen ja kalastuslaivaston hallinnan**, **tarkastus- ja valvontatoiminnan**, **rakennepoliittisten toimien** sekä **markkinapolitiikan** suhteen. Tulokset ovat siitä huolimatta edelleen rajallisia. Bulgarian on lisättävä ponnistelujaan ja ryhdyttävä pikaisesti toimiin, jotta se pystyisi hallinnoimaan kalastusalan rakennerahastoa, saattamaan kalastusalusten seurantajärjestelmän valmiiksi, antamaan lainsäädännön ja perustamaan järjestelmän saaliiden rekisteröintitietojen keruuta varten.

4.1.8. 9 luku: Liikennepolitiikka

Lentoliikenteen alalla on tehty paljon työtä ja suurin osa olennaisesta lainsäädännöstä on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, joten yleisesti se vastaa nyt yhteisön säännöstöä. Bulgaria on parafoinut yleisen lentoliikennesopimuksen ja Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen (ECAA-sopimus) ja aikoo soveltaa väliaikaisesti kumpaakin sopimusta allekirjoituspäivästä lukien.

Bulgarian on joka tapauksessa pantava kokonaisuudessaan täytäntöön tärkeät toimintaperiaatteet etenkin lentoasemien turvallisuuden osalta liittymiseen mennessä. Tämän alan valmistelut sujuvat yleisesti ottaen moitteettomasti.

Meriliikennettä koskeva puitelainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, joka

nyt siis vastaa yhteisön säännöstöä. Satamavaltion valvontatehtävien osalta tilanne on paranemassa, erityisesti alusten pysäyttäminen on vähentynyt.

Bulgarian merenkulkulaitoksen riippumattomuus lippuvaltion suorittaman valvonnan suhteen ei edelleenkään ole täysin taattu, sillä yksi valvonnan kohteena oleva yhteisö, Navybulgar, on yhä valtion omistama yhtiö. Valmisteluja on tällä alalla nopeutettava.

Päätelmät

Lentoliikentennettä koskevan lainsäädännön osalta on edistytty huomattavasti, ja Bulgaria täyttää nyt tällä alalla pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset. Lainsäädännön täytäntöönpano jatkuu, ja jos valmistelutyö jatkuu nykyisellä tahdilla, vaatimukset kaikella todennäköisyydellä täyttyvät liittymisajankohtaan mennessä.

Meriliikenteen suhteen on edistytty. Yleisesti Bulgaria on kuitenkin vielä Euroopan unionin keskitasoa jäljessä. Jotta puutteet saataisiin korjattua ajoissa ennen liittymistä, tarvitaan nyt viipymättä tehokkaampia toimia, erityisesti Bulgarian merenkulkulaitoksen täysi riippumattomuus tarkastuselimenä on taattava.

4.1.9. 10 luku: Verotus

Marraskuussa 2005 annettiin laki **valmisteveroista** ja verovarastoista. Siinä säädetään erityisesti valmisteverojen hallinnointivastuun siirtymisestä veroviranomaisilta tulliviranomaisille. Samaan lakiin sisältyvät myös säännökset tullivarastojärjestelmästä sekä tullisuspensiomenettelyyn asetettujen valmisteveron alaisten tuotteiden hallussapidosta, siirtämisestä ja valvonnasta. Valmisteverolakia muutettiin joulukuussa 2005, jotta valmisteveroja voitaisiin korottaa sovitun lainsäädännön yhdenmukaistamisaikataulun mukaisesti. Valmisteverojen osalta liittymisvalmistelut etenevät hyvin.

Arvonlisäveron osalta lainsäädäntö, joka oli tarkoitus antaa vuoden 2005 lopulla, on vielä antamatta. Myöskään **välittömän verotuksen** alalla luonnosta yritys- ja tuloverolaiksi ei ole hyväksytty. Valmistelutyötä on tältä osin nopeutettava.

Hallinnollisen yhteistyön ja keskinäisen avunannon suhteen on edistytty hyvin. Valtakunnallinen verovirasto (*National Revenue Agency*, NRA) aloitti toimintansa 1. tammikuuta 2006 uuden vero- ja sosiaaliturvamenettelyjä koskevan lain tullessa voimaan. NRA vastaa sekä valtiolle maksettavien verojen (kuten arvonlisävero ja yhtiövero) että pakollisten sosiaaliturvamaksujen (kuten sairausvakuutusmaksut) kannosta ja hallinnoinnista. Alan meneillään oleva uudistus, erityisesti verohallinnon menestyksekäs siirtäminen NRA:lle, on parantanut sekä kannon että valvonnan edellytyksiä, kuten verokertymän kokonaismäärän kasvu osoittaa.

Veronkanto edellyttää hallintoportaalta jatkuvaa panostusta, jotta vasta perustettu virasto voisi toimia kitkatta. Uusien lakien täytäntöönpano edellyttää koordinointia kaikkien osapuolten kesken. Hallinnollisia valmiuksia on parannettava edelleen henkilöstön ammattitaitoa kehittämällä ja jatkuvalla koulutuksella. Valmistelut tietotekniikan yhteenliitettävyyttä varten ovat edenneet ripeästi, ja jos viivästyksiä ei ilmene, Bulgarian pitäisi pystyä täyttämään velvoitteensa liittymiseen mennessä. Kokonaisuudessaan valmistelut etenevät hyvin.

Päätelmät

Valmisteverojen sekä **hallinnollisen yhteistyön ja keskinäisen avunannon** osalta on edistytty merkittävästi. Bulgaria täyttää nyt näillä aloilla pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset. On odotettavissa, että Bulgaria pystyy panemaan yhteisön säännöstön täytäntöön liittymisajankohtana, jos sen edistyminen jatkuu nykyiseen tahtiin.

Arvonlisäverotuksen ja **välittömän verotuksen** suhteen edistyminen on ollut vähäistä. Näillä aloilla on panostettava aiempaa tarmokkaammin lainsäädäntötyöhön ja uusien lakien täytäntöönpanoon.

4.1.10. 13 luku: Sosiaalipolitiikka ja työllisyys

Työoikeuden alalla Bulgarian työlakia muutettiin lokakuussa 2005. Työsuojeluhallinnon henkilöstömäärää on lisätty.

Yhteisön säännöstön saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on vielä kesken, mikä koskee erityisesti direktiivejä, jotka täydentävät eurooppayhtiön ja eurooppaosuuskunnan sääntöjä, direktiiviä tiedottamisesta ja kuulemisesta ja direktiiviä eurooppalaisista yritysneuvostoista. Jotta yhteisön säännöstö saataisiin omaksuttua asianmukaisesti ja kattavasti, on vielä panostettava joihinkin kysymyksiin. Ne liittyvät erityisesti työntekijöiden tilapäistä lähettämistä, työnantajan maksukyvyttömyyttä, työterveyttä ja -turvallisuutta, työntekijöiden joukkoirtisanomisia, osa-aikatyötä, määräaikaista työtä, työaikoja ja nuorten työntekijöiden suojelua koskeviin direktiiveihin. Lisäksi työsuojeluhallinnon hallinnolliset valmiudet ja sisäiset valvontamekanismit ovat riittämättömät, jotta se voisi taata yhteisön säännöstön tuloksellisen ja tasapuolisen soveltamisen tällä alalla. Valmisteluja on nopeutettava.

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun osalta on tarpeen lujittaa kahden osapuolen vuoropuhelua osapuolten valmistamiseksi niiden tulevaan rooliin EU:n sosiaalipolitiikan muotoilijoina ja täytäntöönpanijoina. Edustavuuden kriteeriä on sovellettava tasapuolisesti kaikkiin työmarkkinajärjestöihin. Osallistuminen kolmikantavuoropuheluun on rajattava työmarkkinajärjestöihin, joilla on sosiaalinen mandaatti. Valmisteluja on tältä osin nopeutettava.

Kansanterveysalan säännösten tosiasiallisen täytäntöönpanon suhteen voidaan todeta tapahtuneen jonkin verran edistymistä. Erityisesti on edistytty tartuntatauteihin liittyvän lainsäädännön saattamisessa yhteisön säännöstön mukaiseksi. Merkittävästi on edistytty tupakkatuotteiden valmistusta, esittämistapaa ja myyntiä koskevan yhteisön säännöstön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus ratifioitiin marraskuussa 2005. Tupakkamainontaa koskeva direktiivi on saatettu kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sairaala-alan rahoituksen osalta on tehty muutoksia ja ennaltaehkäiseviin terveydenhoitotoimiin on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Verta ja veren komponentteja sekä kudoksia ja soluja koskevaa yhteisön säännöstöä ei ole vielä saatettu kaikilta osin osaksi kansallista lainsäädäntöä; erityisesti tämä koskee ihmisvereen ja veren komponentteihin liittyviä laatu- ja turvallisuusnormeja, jäljitettävyysvaatimuksia, ilmoittamista vakavista reaktioista ja tilanteista sekä veripalvelulaitosten laatujärjestelmiin liittyviä yhteisön normeja ja määräyksiä. Myös elin-, kudos- ja solusiirtoja koskevan lain osalta

yhdenmukaistamista on vielä jatkettava. Tartuntatautien valvontajärjestelmää on vielä parannettava, ja sen laboratorio-oloja ja tietotekniikkaa on kehitettävä jatkuvasti.

Lisätoimet ovat jatkuvasti tarpeen, jotta väestön terveydellistä tilaa ja terveydenhoitopalvelujen satavuutta voitaisiin parantaa erityisesti aluetasolla ja muita heikommassa asemassa olevien sosioekonomisten ryhmien ja vähemmistöjen osalta. Mitä tulee mahdollisuuksiin saada terveydenhoitoa, väestöön yleisesti sovellettavat ehdot eivät ole parantuneet. Peruspuitteet vanhusten, fyysisesti ja psyykkisesti vammaisten ja lasten hoitolaitoksissa ovat hälyttävät. Laitoshoidon oikeusperusta on epätyydyttävä ja kun lisäksi tosiasiallinen siirtyminen pois laitoshoidosta on hidasta ja joskus huonosti suunniteltua, on tilanne hyvin huolestuttava. Tehokkaampia toimia tarvitaan jatkuvasti.

Valmistelut **Euroopan sosiaalirahaston (ESR)** hallinnoimista varten ovat edenneet, mistä mainittakoon erityisesti henkilöstön palkkaaminen, virkamiesten jatkuva koulutus ja hallintoviranomaisen nimittäminen inhimillisten voimavarojen kehittämisen toimenpideohjelmalle ja hallinnollisia valmiuksia koskevalle toimenpideohjelmalle.

Työ hallinnollisten valmiuksien kehittämiseksi on vielä kesken. Tämä koskee erityisesti asianomaista toimenpideohjelmaa sekä opetus- ja tiedeministeriön ja sosiaalialan keskusviraston henkilöstön palkkaamista ja koulutusta *(ks. myös 21 luku: Aluepolitiikka ja rakennepoliittisten välineiden koordinointi)*. Valmisteluja on tältä osin nopeutettava.

Sosiaalisen osallisuuden edistämisen alalla hyväksyttiin helmikuussa 2006 sosiaalituesta annetun lain muutokset, jotka avaavat markkinat sosiaalipalvelujen tarjoajille. Huhtikuussa 2006 hallitus hyväksyi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaisen ajantasaistetun kansallisen toimintasuunnitelman 2005–2006, jonka yhteydessä on tarkoitus tukea koulutukseen, uudelleenkoulutukseen, työllisyyteen ja muita heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien avustamiseen liittyviä toimenpiteitä. Köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä koskevaa analyyttistä työtä sekä asianomaisten sosiaalialan tilastojen kehittämistä on jatkettava EU:n sosiaalisen osallisuuden indikaattorien mukaisesti. On jatkettava työtä muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, myös romanien, tilanteen parantamiseksi ja edistettävä kaikilta osin heidän kokonaisvaltaista integroitumistaan yhteiskuntaan. Joissakin kunnissa on saatu myönteisiä tuloksia, kun romanioppilaiden ja erityistarpeita omaavien oppilaiden erottelu omiin kouluihin on lopetettu ja heidät on otettu mukaan yleiseen koulujärjestelmään.

Mahdollisuudet saada hyviä terveydenhoitopalveluja eivät ole parantuneet, ja hyvin suuri osa väestöstä, erityisesti romaneista, on edelleen ilman näitä palveluja. On syytä nopeuttaa menettelyä, jossa lopetetaan romanioppilaiden ja erityistarpeita omaavien oppilaiden erottelu omiin kouluihin ja heidät otetaan mukaan yleiseen koulujärjestelmään. Lapsipolitiikan koordinointiin ja lastensuojeluviraston hallinnollisten valmiuksien parantamiseen on paneuduttava kestävällä tavalla, myös kuntatasolla. Laitoshoidon korvaaminen muilla hoitomuodoilla ja yhteisöllisten palvelujen kehittäminen ei vielä ole päässyt kunnolla vauhtiin. Sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyvien ongelmien selvittämiseksi tarvitaan yhä sosiaalisia, kasvatuksellisia ja lääkinnällisiä erityispalveluja. Muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, erityisesti romanien, integroimiseksi työmarkkinoille on lisättävä tasokasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta. Vammaisten pääsyä julkisiin paikkoihin ja rakennuksiin, liikennevälineisiin sekä koulutukseen ja työmarkkinoille on vielä parannettava. Valmistelutyötä on tältä osin tehostettava.

Syrjinnän torjunnan alalla perustettiin vihdoin marraskuussa 2005 syrjinnän vastainen

komitea, ja se on alkanut käsitellä ensimmäisiä tapauksiaan.

Hallinnollisista rajoitteista ja henkilöstön vähyydestä johtuen komitea ei toimi täydellä teholla eikä kiireellisiä toimenpiteitä ole toteutettu sen saamiseksi täysin toimintakykyiseksi. Romanivähemmistön tilanne vaatii yhä perustavia parannustoimia. Romanien sopeuttamista Bulgarian yhteiskuntaan tasavertaisella tavalla koskevan puiteohjelman toteuttamiseen tuloksekkaasti ei ole panostettu riittävästi. Valmisteluja on tältä osin tehostettava.

Päätelmät

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osalta valmistelut ovat edenneet, mutta jäljellä olevat ongelmakohdat edellyttävät vielä tehostettuja toimia. Edistyminen on ollut vähäistä viidellä muulla tämän luvun osa-alueella, joilla lokakuussa 2005 katsottiin tarvittavan vielä lisätoimia. Tehostettuja toimia tarvitaan edelleen viipymättä, jotta jäljellä olevat puutteet saataisiin korjattua ajoissa ennen liittymistä. **Työoikeuden** ja **kansanterveyden** aloilla lainsäädännön yhdenmukaistaminen on saatava valmiiksi ja se on saatettava voimaan. Kahden **työmarkkinaosapuolen vuoropuhelua** on voimistettava edelleen ja taattava työmarkkinaosapuolten asianmukainen osallistuminen kolmikantarakenteisiin. **Sosiaalisen osallisuuden edistämisen** alalla huomattavia parannustoimia kaipaavia osa-alueita ovat mahdollisuudet hyvien terveydenhoitopalvelujen ja koulutuksen saantiin, laitoshoidon korvaaminen muilla hoitomuodoilla, lasten hyvinvointi sekä muita heikommassa asemassa olevien ryhmien pääsy työmarkkinoille. Romanivähemmistön tilanne vaatii yhä rakenteellisia parannustoimia. **Syrjinnän torjunnan** osalta on parannettava syrjinnän vastaisen komitean hallinnollisia valmiuksia. Yleisesti tarvitaan tehokkaampia toimia, jotta hallinnon kykyä turvata sosiaalipolitiikan alan yhteisön säännöstön asianmukainen täytäntöönpano voidaan vahvistaa.

4.1.11. 14 luku: Energia

Kilpailukyvyn ja energian sisämarkkinoiden osalta on annettu puite- ja täytäntöönpanolainsäädäntö.

Sähkö- ja kaasumarkkinat on vielä avattava kokonaan yhteisön säännöstön mukaisesti. Asianomaisten suunnitelmien täytäntöönpanon tuloksena Bulgargas eriyttettäisiin itsenäiseksi taloudelliseksi toimijaksi ennen liittymistä.

Kiinteiden polttoaineiden alalla Bulgarian on lisäksi varmistettava, että valtion puuttuminen on yhteisön säännöstön mukaista. Tähän alaan liittyviä valmisteluja olisi tehostettava.

Ydinenergian ja ydinturvallisuuden osalta oikeudellinen kehys on valmiina ja täytäntöönpanolainsäädäntö on annettu.

Liittymisasiakirjan mukaan Bulgaria on sitoutunut sulkemaan ennenaikaisesti Kozloduyn ydinvoimalan reaktorit 1–4, mutta Bulgaria ei ole vielä toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä purkaakseen peruuttamattomasti reaktorit 1 ja 2, jotka suljettiin vuonna 2002. Se ei myöskään ole toteuttanut vielä konkreettisia käytännön toimia ja hallinnollisia toimenpiteitä varmistaakseen reaktorien 3 ja 4 lopullisen sulkemisen vuoden 2006 aikana ja taatakseen tämän jälkeen niiden käytöstä poistamisen, johon se voisi saada EU:lta rahoitusta. Täyttä yhdenmukaisuutta Euratom-sopimuksen vaatimusten ja menettelyjen kanssa ei vielä ole saavutettu. Tällä alalla valmisteluja on vielä tehostettava huomattavasti.

Päätelmät

Kilpailukyvyn ja energian sisämarkkinoiden osalta on edistytty vain vähän. Nyt tarvitaan pikaisesti tehokkaampia toimia, jotta sähkö- ja kaasumarkkinat saataisiin täysin avattua ennen liittymisajankohtaa. **Ydinenergian ja ydinturvallisuuden** osalta tilanne ydinvoimaloiden käytöstä poistamisen suhteen on heikentynyt. Nyt tarvitaan pikaisesti tehokkaampia toimia, jotta voitaisiin taata Kozloduyn ydinvoimalan reaktorien 1–4 sulkeminen peruuttamattomasti.

4.1.12. 15 luku: Teollisuuspolitiikka

Bulgariassa on jatkunut **yksityistämis- ja rakenneuudistusprosessi**, joskin suunniteltua hitaammin. Yksityistäminen on suoritettu lähes loppuun, mutta viime aikoina tahti on hidastunut huomattavasti ja itse asiassa vain muutama yksityistämistoimi on viety päätökseen. Verkkotoimialojen uudelleenjärjestelyä on jatkettu.

Yksityistämisprosessi ei ole vieläkään tarpeeksi avoin, ja yksityistämisen jälkeiseen valvontaan liittyy ongelmia.

Terästeollisuuden rakenneuudistus on pahasti viivästynyt eikä tärkeintä teräksen tuottajaa, jolle on tehty oma tervehdyttämissuunnitelma, ole mahdollista palauttaa elinkelpoiseksi sovitun uudelleenjärjestelyajan loppuun mennessä. Bulgaria on ilmoittanut virallisesti komissiolle suunnittelemansa terästeollisuuden kansallisen rakenneuudistussuunnitelman ja vastaavan liiketoimintasuunnitelman muutokset. Komissio aikoo tutkia muutokset huolellisesti ottaen erityisesti huomioon sen, kuinka ne sopivat yhteen valtiontukisääntöjen kanssa. Yksityistämisen ja rakenneuudistuksen osalta valmisteluja on nopeutettava.

Päätelmät

Yksityistämisen ja rakenneuudistuksen suhteen on edistytty jonkin verran, mutta erityisesti terästeollisuuden rakenneuudistuksen kohdalla tulokset ovat jääneet vähäisiksi. Näiltä osin tarvitaan nyt viipymättä tehostettuja toimia, jotta jäljellä olevat puutteet saadaan korjattua liittymisajankohtaan mennessä.

4.1.13. 19 Luku: Televiestintä ja tietotekniikka

Sähköisen viestinnän ja tietotekniikan alalla ei voida todeta tapahtuneen merkittävää kehitystä.

Keskeneräisten kysymysten osalta vuonna 1998 annetun yhteisön säännöstön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on edistytty vain vähän. Tiettyjä kilpailua edistäviä kiinteän verkon puheensiirron markkinoiden hallitsevaan operaattoriin kohdistuvia perustoimenpiteitä ei vielä ole toteutettu. Matkaviestintämarkkinoilla voimassa oleva televiestintälaki ei määrittele markkinoita yhteenliittämiselle eikä niin ollen määrää huomattavan markkinavoiman teleyritykselle kustannusten suuntaa tukkutason kohdeverkkomaksujen osalta. Valmisteluja matkapuhelinnumeroiden siirrettävyyttä varten on tehty vain vähän, vuonna 2002 annetun yhteisön säännöstön osalta ne ovat alkuvaiheessa. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla ei ole riittävästi voimavaroja suoriutua uuden sähköisestä viestinnästä annetun lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistään, erityisesti mitä tulee markkina-analyyseihin, huomattavan markkinavoiman yritysten arviointiin ja korjaavien toimenpiteiden käyttöön. Sääntelyviranomaisten välistä koordinointia on parannettava. Tämän alan valmisteluja on tehostettava.

Postipalvelujen alalla hyväksyttiin postipalvelulain muutokset huhtikuussa 2006. Niiden avulla pyritään viemään päätökseen toisen postipalveludirektiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Alan sääntelyviranomaisen eli viestintäalan sääntelykomission hallinnollisia valmiuksia on vielä parannettava laadunarvioinnin, kustannuslaskennan ja kirjanpitojärjestelmien osalta. Kokonaisuudessaan valmistelut ovat edenneet tällä alalla asianmukaisesti.

Päätelmät

Postipalvelujen osalta on edistytty merkittävästi. Sääntelyviranomaisen hallinnollisia valmiuksia on vielä parannettava. Bulgaria täyttää pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset tällä alalla, jos edistyminen jatkuu nykyiseen tahtiin.

Sähköisen viestinnän ja tietotekniikan suhteen on edistytty vain vähän, mikä pätee myös vuonna 1998 annettuun yhteisön säännöstöön liittyviin keskeneräisiin kysymyksiin. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen vuonna 2002 annetun yhteisön säännöstön kanssa on vietävä päätökseen. Lainsäädäntötyön aikataulua on tarkistettava ja on tehtävä uusia suunnitelmia, jotta määräaikoja liittymiseen nähden pystyttäisiin noudattamaan. Alalla tarvitaan nyt pikaisesti tehokkaampia toimia.

4.1.14. 21 luku: Aluepolitiikka ja rakennepoliittisten välineiden yhteensovittaminen

Lainsäädäntökehys, joka tarvitaan varmistamaan, että rakennerahastoista rahoitettavat toimet vastaavat kaikilta osiltaan EU:n politiikkoja ja lainsäädäntöä, on nyt valmiina. Bulgaria on tehnyt tarvittavat muutokset julkisia hankintoja koskevaan lakiinsa ja antanut käyttöoikeussopimuksista uuden lain yhteisön säännöstöä vastaavasti. Bulgaria on antanut talousarviolain, jonka myötä otetaan käyttöön monivuotinen talousarviosuunnittelu, ja se on jo aloittanut ohjelmien budjetoinnin useissa keskeisissä ministeriöissä. Julkisia hankintoja koskevan uuden lainsäädännön täytäntöönpanoon on kiinnitettävä huomiota. Kokonaisuudessaan tämän alan valmistelut etenevät hyvin.

Keskeiset **viranomaisrakenteet** rakennerahastojen hallinnointia varten on perustettu. Päätökset tehtävien jaosta eri elinten välillä on tehty kaikkien toimenpideohjelmien osalta ja täytäntöönpanorakenteiden perustaminen on käynnissä. Ministeriöiden välinen koordinointi on parantunut.

Suurena haasteena joillekin elimille on viedä läpi kunnianhimoinen rekrytointisuunnitelma, sillä kokeneista henkilöistä on edelleen suuri vajaus ja eri tahot joutuvat kilpailemaan keskenään harvoista riittävän pätevistä henkilöistä. Useimpien välittäjinä toimivien elinten ja lopullisten edunsaajien sekä joidenkin hallintoviranomaisten on vielä kehitettävä huomattavasti valmiuksiaan erityisesti julkisten hankintojen alalla. Valmistelut, jotka liittyvät toimien suunnittelun koordinointiin ministeriöiden välillä ja eri alojen välillä sekä niiden täytäntöönpanoon aluetasolla, sekä ohjeet menettelyjen toteuttamista varten on saatava valmiiksi. Tämän alan valmisteluja on vielä tehostettava.

Ohjelmasuunnittelun osalta Bulgaria on edennyt asianmukaisesti. Se on laatinut luonnokset kaikista tarvittavista ohjelma-asiakirjoista.

Joistakin ohjelma-asiakirjoista, muun muassa kansallisesta strategisesta viitekehyksestä, puuttuu selkeä painopiste ja strateginen näkemys, mikä vaikeuttaa täytäntöönpanon koordinointia. Ennakkoarvioinnit on aloitettu huomattavan myöhässä. Varalla olevista hankkeista muodostuvan ”hankepankin”, jonka hankkeet ovat valmiita pantavaksi täytäntöön rakennerahastojen ja koheesiorahaston varoilla, perustamisen suhteen tilanne on edelleen epävarma. Ohjelmasuunnittelun osalta valmisteluja on vielä tehostettava.

Mitä tulee **seurantaan ja arviointiin**, eri hallintoviranomaisten ja välittäjinä toimivien elinten yhteyteen on perustettu seurantajärjestelmät. Bulgaria on tilannut hallinnon tietojärjestelmän, joka kattaa kaikki toimenpideohjelmat. Järjestelmää perustetaan parhaillaan.

Hallinnon tietojärjestelmän joidenkin alajärjestelmien yhteenliitettävyys sekä kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason loppukäyttäjien valmiudet käyttää järjestelmää on taattava. Henkilöstön palkkaus ja koulutus on tältä osin saatava päätökseen. Kaikkien hallintoviranomaisten yhteyteen ei vielä ole perustettu arviointiyksikköä eikä palkattu niiden henkilöstöä. Seurannan ja arvioinnin osalta valmistelutyötä on tehostettava.

Varainhoitoa ja varainhoidon valvontaa varten on hyväksytty uusi oikeudellinen kehys ja viranomaisrakenteet ovat suureksi osaksi valmiina. On perustettu keskustarkastusviranomainen ja hallintoviranomaisten yhteyteen sisäiset tarkastusyksiköt.

Tällä alalla huolta aiheuttavat myös kunnianhimoiset rekrytointisuunnitelmat ja mahdollinen kilpailu eri elinten välillä harvoista käytettävissä olevista asiantuntijoista. Alalla tarvittava koulutus on vielä suureksi osaksi antamatta. Eri elinten väliset sopimukset ja menettelykäsikirjat puuttuvat vielä. Varainhoidon ja valvontajärjestelmien suunnittelua ja toteutusta ei koordinoida tiiviillä ja tehokkaalla tavalla. Julkisiin hankintoihin liittyvää valvontajärjestelmää on vielä parannettava ISPA- ja Phare-ohjelmien koheesiohankkeiden täytäntöönpano huomioon ottaen. Tällä alalla valmisteluja on tehostettava.

Päätelmät

Bulgaria on edistynyt riittävästi **lainsäädäntökehyksen** osalta ja täyttää nyt yleisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset tällä alalla.

Ohjelmasuunnittelun sekä **seurannan ja arvioinnin** suhteen on edistytty, mutta Bulgarian on vielä panostettava toimivan hankepankin kehittämiseen ja perustettava tarkoituksenmukainen hallinnon tietojärjestelmä ajoissa ennen liittymisajankohtaa. Bulgaria on edistynyt **viranomaisrakenteiden** sekä **varainhoidon ja varainhoidon valvonnan osalta.** Näillä aloilla tarvitaan silti viipymättä lisätoimia, jotta jäljellä olevat puutteet saataisiin korjattua ajoissa ennen liittymistä. Erityisen tärkeää olisi saada nopeasti perustettua tarkastus- ja valvontajärjestelmä, joka mahdollistaa rakennerahastojen moitteettoman ja tuloksellisen täytäntöönpanon, sekä vahvistaa huomattavasti hallinnollisia valmiuksia. Lisäksi Bulgarian on huolehdittava julkisten hankintojen yhteydessä siitä, että ennakkovalvontajärjestelmä on täysin toimintavalmis kaikilla tasoilla.

4.1.15. 22 luku: Ympäristö

Horisontaalisen lainsäädännön osalta hallinnon valmiuksia ollaan nyt parantamassa.

Koordinointia, integraatiota, yleisölle tiedottamista ja yleisön osallistumista on lisättävä muun

muassa Euroopan ympäristön pilaantumisen yhtenäisen ehkäisemisen ja vähentämisen ja Natura 2000-ohjelman osalta. Sekä kansallisella että alueellisella tasolla on vielä panostettava lainsäädännön, jolla ympäristövaikutusten arviointia ja strategista ympäristöarviointia koskevat direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, täytäntöönpanon. Valmistelutyötä on tältä osin tehostettava.

Jätehuoltolainsäädäntö on yhteisön säännöstön mukainen.

Erityisesti alue- ja paikallistasolla ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota erikoiskoulutuksen saaneen lisähenkilöstön palkkaamiseen jätehuoltolainsäädännön täytäntöönpanoa varten. Jätepolitiikan puitedirektiivin ja vaarallisia aineita koskevan direktiivin täytäntöönpano edellyttää vielä lisätoimia. Valmisteluja on nopeutettava, erityisesti jätteidenkäsittelylaitosten integroidun verkoston kehittämisen osalta.

Vesialan lainsäädäntö on suureksi osaksi valmiina, ja se vastaa yhteisön säännöstöä.

Vesialan puitedirektiivin täytäntöönpanolainsäädäntö odottaa lopullista parlamentin hyväksyntää. Hallinnollisia valmiuksia on vielä parannettava, erityisesti aluetasolla, henkilöstön, laboratorioiden ja varusteiden suhteen. Alan eri laitosten ja viranomaisten välinen yhteistyö ja koordinointi on puutteellista, samoin nitraattidirektiivin, juomavesidirektiivin ja pintavesidirektiivin täytäntöönpano. Valmisteluja on tehostettava.

Teollisuuden aiheuttaman ympäristökuormituksen alalla on edistytty teollisuuslaitoksille myönnettyjen lupien suhteen. Toimivaltaisen keskusviranomaisen resurssit näyttävät olevan riittävät ja lupien myöntämismenettelyt ovat selkeät ja vakiintuneet. Yhteistyö keskus- ja aluetason välillä sujuu hyvin ja tehtävät ja vastuut on jaettu selkeästi.

Aluetasolla tarvitaan vielä jonkin verran lisäkapasiteettia. Toistaiseksi on myönnetty noin 80 yhtenäistä lupaa, kun arvioitavia laitoksia on 230. Lisäksi 14 luvan osalta tarkastelu on meneillään. Tämän alan valmisteluja on tehostettava.

Kemikaaleja sekä muuntogeenisiä organismeja koskeva lainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, joka nyt vastaa yhteisön säännöstöä, mukaan luettuna muuntogeenisten mikro-organismien käyttöä suljetuissa oloissa ja muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön koskeva lainsäädäntö. Valmistelut etenevät kokonaisuutena moitteettomasti, mutta hallinnollisia valmiuksia olisi kemikaalien ja muuntogeenisten organismien osalta vielä parannettava.

Melun suhteen toimintasuunnitelmat ja strategiset melukartat eivät ole vielä valmiita, mutta yleisesti valmistelut etenevät hyvin.

Ydinturvallisuuden ja säteilysuojan osalta on annettu lainsäädäntö radioaktiivisen jätteen siirroista ja lääketieteellisestä säteilyaltistuksesta. Hallinnolliset valmiudet ovat suurelta osin riittävät, ei kuitenkaan lääketieteelliseen säteilyaltistukseen liittyvien täytäntöönpanotoimien osalta. Tällä alalla valmisteluja olisi vielä tehostettava.

Päätelmät

Melun, kemikaalien sekä **muuntogeenisten organismien** osalta Bulgaria täyttää pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset.

Edistymistä on tapahtunut **horisontaalisen lainsäädännön, jätehuollon, vesivarojen hoidon, teollisuuden aiheuttaman ympäristökuormituksen ja riskienhallinnan** sekä **ydinturvallisuuden ja säteilysuojan** suhteen. Bulgarian on nyt toteutettava viipymättä tehostettuja toimia, jotta se saisi valmiiksi yhteisön säännöstön saattamisen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja voisi panna lainsäädännön täytäntöön. Hallinnollisia valmiuksia on näillä aloilla vielä parannettava, mikä koskee erityisesti alue- ja paikallistason ympäristö- ja tarkastusviranomaisia.

4.1.16. 23 luku: Kuluttajien ja terveyden suojelu

Bulgaria on saattanut **turvallisuutta koskevista toimenpiteistä** annetun yhteisön säännöstön, joka kattaa muun muassa tuotevastuun, yleisen tuoteturvallisuuden ja vaaralliset jäljitelmät, kohtuullisessa määrin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Valmistelutyö etenee moitteettomasti.

Alan **markkinavalvontajärjestelmä** on parantunut. Asianomaisten elinten ja laitosten keskinäisessä koordinoinnissa on kuitenkin vielä toivomisen varaa. Tämän alan valmisteluja on tehostettava.

Muiden kuin turvallisuutta koskevien toimenpiteiden osalta uusi kuluttajansuojalaki on tärkeä askel eteenpäin usean direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Bulgaria ei ole vielä omaksunut kaikkia osia kuluttajaluottoa, kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyyntiä ja kieltoja koskevasta yhteisön säännöstöstä eikä ole vielä lujittanut institutionaalista toimintakehystä. Vasta perustetun kuluttajansuojaviraston sekä kauppaan ja kuluttajansuojaan liittyviä asioita käsittelevän komission henkilöstölliset ja tekniset edellytykset ovat rajalliset, viimeksi mainitun osalta erityisesti uuteen kuluttajansuojalakiin perustuvien lisätehtävien suorittamisen kannalta. Lisäksi vain vähän on panostettu sellaisen vahvan, riippumattoman, edustavan ja tehokkaan kuluttajaliikkeen kehittämiseen, joka auttaisi kuluttajia ja osallistuisi aktiivisesti kuluttajapoliittiseen päätöksentekoon ja markkinavalvontaan. Tämän alan valmisteluja on tehostettava.

Päätelmät

Kuluttajien ja terveyden suojelun alalla on edistytty. Alalla tarvitaan kuitenkin viipymättä lisätoimia, jotta jäljellä olevat puutteet saadaan korjattua liittymiseen mennessä. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen yhteisön säännöstön kanssa on saatava valmiiksi, erityisesti muiden kuin turvallisuutta koskevien toimenpiteiden osalta. Markkinavalvontaan liittyviä toimia on vielä tehostettava ja hallinnollisia valmiuksia ja rakenteita parannettava ja kuluttajajärjestöjen osallistumista kuluttajapolitiikan muotoiluun ja politiikan täytäntöönpanoon on edistettävä.

4.1.17. 24 luku: Yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa

Schengenin säännöstön soveltamisen ja EU:n tulevien ulkorajojen hallinnoinnin osalta hyväksyttiin tammikuussa 2006 ajantasaistettu Schengen-sopimusta koskeva toimintasuunnitelma 2006–2007 ja täytäntöönpanokertomus 2005. Ministerineuvosto hyväksyi yhdennettyä rajavalvontaa koskevan strategian tammikuussa 2006 ja toimintasuunnitelman huhtikuussa 2006. Strategiassa esitellään 11 toimenpidekokonaisuutta, jotka on tarkoitus toteuttaa ennen liittymisajankohtaa, ja 13 toimenpidekokonaisuutta, jotka on tarkoitus toteuttaa liittymisajankohdan ja Schengen-järjestelmään liittymisen välisenä aikana. Helmikuussa 2006 muutamassa paikassa käynnistettiin yksityisautoja koskeva pilottihanke keskitetyn palvelupisteen käyttöönottamiseksi. Keskitetty palvelupiste on nyt otettava käyttöön

kaikilla rajanylityspaikoilla, mukaan luettuna rekkakaistat. Bulgaria ja Romania ovat sopineet tiivistävänsä rajayhteistyötään, erityisesti Tonavan valvonnassa.

EU:n tulevien ulkorajojen hallinnoinnin suhteen on edistytty merkittävästi menettelyjen ja valvonnan tason osalta, erityisesti lentoasemilla ja merisatamissa. Viiden kansainvälistä liikennettä hoitavan merisataman asema on nyt selkeytetty. Rajavalvonnassa käytettävät varusteet näyttävät riittäviltä laadukkaiden tarkastusten suorittamiseen. On palkattu noin 270 rajapoliisia, mikä on vähentänyt täyttämättä olevien virkojen määrän alle 750:n.

Tullin ja rajapoliisin yhteisten liikkuvien yksiköiden perustaminen perusteellisia rajatarkastuksia varten on viivästynyt. Ottaen huomioon kyseisten yksiköiden aseman Schengenin säännöstön täytäntöönpanossa, on paneuduttava pontevammin siihen, että ne saadaan perustettua ajoissa. Rajanylityspaikkojen infrastruktuuria ei vielä ole mukautettu strategian tavoitteisiin.

Joissakin rajanylityspaikoissa on tarkastusten suorittamiseen edelleen liian vähän rajapoliisin virkailijoita. Lisäksi paikallisella tasolla tarvitaan vielä lisätoimia, vaikka käytännön riskianalyysivalmius onkin yleisesti olemassa.

Voidakseen liittyä myöhemmin unioniin liittymisen jälkeen Schengenin tietojärjestelmään (SIS), Bulgarian on tehostettava valmistelujaan, jotka koskevat liittymistä SIS II -järjestelmään, ja osallistuttava aktiivisemmin asianomaisten työryhmien työhön, jolloin voidaan varmistaa Bulgarian tekevän työtä SIS II –vaatimusten täyttämiseksi. Se ei ole noudattanut monia aiemmissa toimintasuunnitelmissa asetettuja määräaikoja, ja tällä alalla on tärkeää panna toimenpiteet täytäntöön kattavasti ja oikea-aikaisesti. Kokonaisuudessaan tähän alaan liittyviä valmisteluja on tehostettava.

Viisumipolitiikan alalla vaatimusten yhdenmukaistaminen EU:n viisumivapaiden maiden luettelon kanssa on jatkunut ja Brasilian ja Venezuelan kanssa on tehty kahdenväliset sopimukset. Bulgaria osallistuu kaikkien viisumijärjestelmään (VIS) liittyvien työryhmien toimintaan ja siihen liittyviin teknisiin kokouksiin, minkä pitäisi helpottaa varmistamaan se, että kansallinen viisumijärjestelmä on yhdenmukaistettu asianmukaisesti VIS-vaatimusten kanssa.

Bulgaria on sitoutunut ottamaan entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian ja Serbia ja Montenegron kanssa käyttöön viisumijärjestelyn ennen liittymistä unioniin. Yhdenmukaistaminen EU:n viisumivapaiden maiden luettelon kanssa on vielä kesken. Kaikissa Bulgarian konsuliedustustoissa on suurennuslaseja, UV-lamppuja ja kolme retrolamppua. Lisäksi edustustoilla on käytössään asiakirjojen tarkastusta varten erityiset ohjelmistot. Kokonaisuutena viisumipolitiikkaan liittyvät valmistelut ovat hyvässä pisteessä.

Turvapaikka-asioiden osalta on tehty tekniset valmistelut, jotka mahdollistavat Eurodac-järjestelmän käytön liittymisajankohdasta lähtien. Eurodac-yleissuunnitelmahanketta toteutetaan parhaillaan ja sisäasiainministeriöön on perustettu osasto hoitamaan Dublin II- ja Eurodac-asioita.

Pakolaisviraston hallinnollisia valmiuksia on vielä parannettava. Viranomaisten ja oikeuslaitoksen perehdyttäminen turvapaikkalainsäädäntöön, menettelyihin ja hakemuksiin, on saatava päätökseen. Kahden uuden vastaanottokeskuksen perustaminen Sofiaan ja Pastrogoriin on pahasti viivästynyt. Tämän alan valmisteluja olisi tehostettava.

Poliisiyhteistyön ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan alalla annettiin helmikuussa

2006 sisäasiainministeriöstä uusi laki, jolla pyritään parantamaan rikollisuutta vastaan taistelevien lainvalvontaviranomaisten keskinäistä yhteistyötä selkeyttämällä heidän työtään ja ottamalla sisäasiainministeriön virkamiehillä käyttöön urakehitysjärjestelmä. Valmistelut uuden rikosprosessilain täytäntöönpanemiseksi jatkuivat, ja niihin sisältyi myös tutkintavaltuuksilla varustettujen poliisiviranomaisten palkkaaminen ja koulutus. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa saavutetuista käytännön tuloksista voitiin todeta, että eri poliisivoimien toiminta on kasvanut. Yhteistyö naapurimaiden ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa kansainvälisten rikollisverkostojen hajottamiseksi jatkui. Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan on kiinnitetty aiempaa enemmän poliittista huomiota ja jotkin lainvalvontaviranomaiset ovat alkaneet toimia sen osalta aktiivisemmin. Meneillään on joitakin toimenpiteitä, joilla pyritään paljastamaan lainvalvontaviranomaisten ja järjestäytyneiden rikollisryhmien välisiä yhteyksiä.

Hiljattain annetun lainsäädännön vaikutuksia koko rikollisuustilanteeseen on seurattava, koska se tuli voimaan huhtikuun 2006 lopussa. Uuden rikosprosessilain vaikutuksia ja riittävyyttä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on seurattava tiiviisti. Sen tuloksellisuutta saattaa heikentää rikostutkintatehtävissä toimivien poliisien lukumäärän vähentäminen ainoastaan 2000:een, tutkinta-ajan rajaaminen enimmillään kahteen vuoteen, vaikka järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tapausten selvittäminen vie usein paljon pidempään, sekä se, että poliisitutkijat eivät saa toimia todistajana oikeudessa. Ottaen huomioon Bulgarian maantieteellisen sijainnin ja haasteet, joita järjestäytynyt rikollisuus merkitsee koko alueelle, on välttämätöntä, että Bulgaria lisää alueellista yhteistyötään, erityisesti operatiivisella tasolla. Tietosuoja ja luottamuksellisten tietojen käsittely ei vielä aina ole riittävää, mikä vaikuttaa kansainväliseen yhteistyöhön.

Pystyykö Bulgaria taistelemaan tehokkaasti järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan, on kysymys, joka antaa jatkuvasti aihetta vakavaan huoleen. Vaikka tämä on ilmoitettu kansalliseksi ensisijaiseksi tavoitteeksi, ei järjestäytyneen rikollisuuden verkostoja koskevien tutkinta- ja syytetoimien osalta ole saavutettu lainkaan konkreettisia tuloksia, mikä koskee myös monialaisen strategian täytäntöönpanoa. Vakiintuneemmat yhdenmukaiset käytännöt rikollisuustilastojen osalta auttaisivat Bulgariaa seuraamaan tilannetta nykyistä tiiviimmin. Yleiset järjestäytyneisiin rikollisryhmiin yhteydessä olevien ihmisten palkkamurhat johtavat harvoin tuloksellisiin tutkinta- ja syytetoimiin, ja ne muodostavat pysyvän haasteen oikeusvaltiolle. Ampuma-aseiden laiton hallussapito on jatkuva ongelma. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä rikoksia, kuten rahanpesua, tavaroiden, valuutan ja asiakirjojen väärentämistä, ihmiskauppaa, prostituutiota ja huumausaineiden salakuljetusta koskevat syytteet johtavat edelleen vain harvoin tulokseen. Mekanismit, joiden avulla pyritään edistämään taistelua järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan, kuten todistajien suojelua koskeva ohjelma, eivät ole vielä toimivia.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaava kansallinen virasto kärsii jatkuvasti pätevän henkilöstön puutteesta, ja se näyttää toiminnassaan ennemmin odottavan aloitteita muilta kuin tekevän niitä itse. Bulgarialla on jo vuosia ollut käytössään oikeudelliset keinot, jotka mahdollistavat tutkinnan ja tuloksiin johtavat syytetoimet järjestäytyneen rikollisuuden toimijoita vastaan. Jää niin ollen nähtäväksi, viekö muutettu oikeudellinen kehys todella järjestäytyneen rikollisuuden vastaista taistelua eteenpäin. Alalla tarvitaan yhä pikaista toimintaa.

Rahanpesun torjunnan osalta *(ks. myös 4 luku: Pääomien vapaa liikkuvuus)* on vielä joitakin puutteita. Sitä koskevaa lainsäädäntöä ei ole pantu täytäntöön tyydyttävällä tavalla, etenkään soveltamisen valvonnasta tuloksia ei ole, mistä kertoo tuomioiden puuttuminen.

Lainvalvontaelinten keskinäinen yhteistyö on edelleen puutteellista. Rahanpesun vastaisten toimenpiteiden tehokkuutta heikentävät edelleen suuresti korruptio, järjestäytynyt rikollisuus ja epävirallinen talous. Koulutusta ei vieläkään ole ollut riittävästi tarjolla kaikille rahanpesutapausten parissa työskenteleville tahoille. Alalla tarvitaan nyt pikaista toimintaa.

Huumausaineiden torjunnan alalla Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen yhteydessä toimivan kansallisen yhteyspisteen hallinnolliset valmiudet ovat parantuneet vain vähän. Kansallisen yhteyspisteen perustamista ja toimintaa koskevat säännöt hyväksyttiin joulukuussa 2005. Viime aikoina voidaan todeta jonkin verran kehitystä tapahtuneen merkittäviin huumesalakuljettajiin liittyvien tutkinta- ja syytetoimien osalta. Bulgaria laati maaliskuussa 2006 kertomuksen kansalliseen huumausaineiden vastaiseen strategiaan 2003–2008 liittyvän toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta ja jatkoi strategian ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa suurin piirtein aikataulun mukaisesti. Yleistä tiedottamista ja ennaltaehkäisyä käsittelevät kansalliset ohjelmat ovat nyt toteutusvaiheessa.

Vielä ei kuitenkaan ole laadittu täysin johdonmukaista ja hyvin koordinoitua huumepolitiikkaa, jolla puututtaisiin erityisesti kysynnän vähentämiseen ja parannettaisiin hoito-ohjelmien rahoitusta. Hallinnolliset valmiudet ovat ammattitaitoisen henkilöstön ja kansallisen huumausainestrategian täytäntöönpanoon osallistuvien toimijoiden yhteistyön osalta edelleen vähäiset. Kansallisen yhteyspisteen voimavarat ovat niukat. Tämän vuoksi valmisteluja olisi tällä alalla tehostettava.

Petosten ja korruption torjunnan alalla hyväksyttiin uusi korruption vastainen strategia, joka kattaa vuodet 2006–2008. Siihen liittyy toimintasuunnitelma. Jos strategia ja toimintasuunnitelma pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, ne voivat tarjota kattavan toimintakehyksen korruption torjunnalle.

Strategian täytäntöönpanoa ei kuitenkaan ole kytketty suoritusjohtamisjärjestelmään, jolla on konkreettiset ja mitattavissa olevat tavoitteet. Korruption ennaltaehkäisyä ja torjuntaa käsittelevän komitean sihteeristön hallinnolliset valmiudet ovat edelleen puutteelliset. Komitean rooli on keskeinen, koska sillä on hallussaan tieto kaikista tärkeimmistä korruption vastaisista toimenpiteistä.

Lainvalvontaelimet, tulli mukaan luettuna, ovat edelleen hyvin alttiita korruptiolle ja väärinkäytöksille. Kokonaisvaltainen elinkeinoelämän riskienhallintaohjelma puuttuu yhä. Riskienhallinnan tueksi tarvitaan luotettava säännöllisen raportoinnin järjestelmä.

Ulkorajoilla olevilla raja-asemilla suoritettavien käteismaksujen järjestelmää ei ole vielä tarkasteltu. Rajoilla olevia laatikoita, joihin asiakkaat voivat jättää valituksensa, käytetään tuskin lainkaan, mikä tarkoittaa, etteivät yleisölle suunnatut valistuskampanjat ole vielä tehokkaita *(ks. myös poliittisia arviointiperusteita käsittelevä jakso)*. Kaiken kaikkiaan alalla tarvitaan yhä pikaista toimintaa.

Tietosuojan osalta joulukuussa 2005 muutettiin tietosuojalakia, mutta lainsäädäntöä on vielä yhdenmukaistettava merkittävästi yhteisön säännöstön kanssa. Tämä koskee erityisesti henkilötietojen automaattista käsittelyä, henkilötietojen käsittelyä maanpuolustusta, kansallista turvallisuutta ja yleistä järjestystä koskeviin tarkoituksiin, käytännesääntöjen antamismekanismeja, rekisterinpitäjien tehtäviä, valitusten jättämisen määräaikoja ja tietojen käsittelystä ilmoittamista koskevia määräyksiä. Tietosuojakomitean hallinnolliset valmiudet ovat edelleen heikot, mihin ovat osittain syynä vuoden 2006 määrärahojen huomattavat

vähennykset. Komitean henkilöstömäärä ei ole riittävä.

Valitusten käsittely on edelleen tehotonta, eikä komitean taloudellinen riippumattomuus ole täysin taattu. Rekisteröinti- ja ilmoitusohjelma toimii edelleen epätyydyttävästi, kuten täytäntöönpano yleensäkin. Yhteistyö oikeusasiamiehen ja muiden virastojen kanssa on yhä riittämätöntä. Tällä hetkellä Bulgaria ei pysty täysin takaamaan yhteisön säännöstön täytäntöönpanoa henkilötietojen suojan osalta *(ks. myös 3 luku)*. Tämän vuoksi valmisteluja olisi tällä alalla tehostettava huomattavasti.

Yksityis- ja rikosoikeudellisissa asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön osalta Bulgaria on edennyt hyvin lainsäädäntönsä yhdenmukaistamisessa yhteisön säännöstön kanssa. Bulgarian parlamentti ratifioi tammikuussa 2006 vuonna 1996 tehdyn Haagin yleissopimuksen toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa.

Oikeusministeriö ei tämän yleissopimuksen keskuselimenä ole kuitenkaan vielä määrännyt yleissopimuksen täytäntöönpanon ehdoista. Se, kuinka Bulgaria kykenee soveltamaan yhteisön säännöstöä, sekä Bulgarian oikeusjärjestelmän toiminta ja tehokkuus kokonaisuudessaan ovat yhä avoimia kysymyksiä. Uuden rikosprosessilain täytäntöönpanoa on seurattava tiiviisti, koska se vaikuttaa suuresti siihen, kuinka hyvätasoista Bulgarian kansainvälinen oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa on. Rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa on tehostettava, koska se on yksi tärkeimmistä aloista, joita EU:n sisäinen oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa koskee. Korruptio on edelleen oikeuslaitoksen vakava ongelma, mikä voi vaikuttaa kielteisesti välineiden sujuvaan ja asianmukaiseen täytäntöönpanoon vastavuoroisen tunnustamisen alalla. Tämän alan valmisteluja on tehostettava.

Päätelmät

Viisumipolitiikan alalla Bulgaria on edistynyt huomattavasti ja täyttää nyt tällä alalla pääsääntöisesti liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset.

Schengenin säännöstön ja EU:n tulevien ulkorajojen osalta on edistytty merkittävästi. Liittymisvalmistelujen loppuunsaattamiseksi tarvitaan kuitenkin vielä lisätoimia, erityisesti yhdennettyä rajavalvontaa koskevan strategian ja Schengenin sopimusta koskevan toimintasuunnitelman 2006–2007 panemiseksi kokonaisuudessaan täytäntöön. **Turvapaikka-asioiden, huumausaineiden torjunnan** sekä **riita- ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön** suhteen edistyttiin jonkin verran. **Tietosuojaan** on panostettava erityisesti, sillä sen suhteen edistyminen on ollut hidasta. Näillä aloilla vielä kesken olevia valmisteluja on tehostettava. Kaikilla mainituilla aloilla tarvitaan vielä viipymättä lisätoimia, jotta jäljellä olevat puutteet saadaan korjattua ennen liittymistä.

Poliisiyhteistyön ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan sekä **petosten ja korruption torjunnan** aloilla edistyminen on ollut vähäistä, vaikka lokakuussa 2005 vaadittiin pikaista toimintaa. **Rahanpesun** osalta tilanne on heikentynyt merkittävästi. Bulgarian olisi nyt toimittava viipymättä ja päättäväisesti mainituilla kolmella alalla, jotta se voisi olla valmis liittymisajankohtaan mennessä.

4.1.18. 25 luku: Tulliliitto

Hallinnollisten ja toiminnallisten valmiuksien osalta varojen kanto ja väärennösten ja

huumausaineiden torjunta on kehittynyt oikeaan suuntaan. Atk-järjestelmään liittyvät valmistelut, tavoitteena erityisesti yhteenliitettävyys EU:n järjestelmien kanssa, ovat edenneet hyvin, ja jos viivästyksiä ei ilmene, Bulgaria pystyy luultavasti täyttämään velvoitteensa liittymisajankohtaan mennessä. Tärkeiden rajanylityspaikkojen infrastruktuuria ja varusteita parannetaan parhaillaan.

Kansallinen tullivirasto edistää aktiivisesti yksinkertaistettujen menettelyjen käyttöä erityisesti verkkosivujensa välityksellä ja solmimalla yhteyksiä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Työtä jälkitarkastusten tehostamiseksi tuetaan.

Marraskuussa 2005 annetussa laissa valmisteveroista ja verovarastoista säädetään valmisteverojen kantovastuun siirtämisestä veroviranomaisilta tullivirastolle heinäkuusta 2006 alkaen *(ks. 10 luku: Verotus)*. Kansallisen tulliviraston johto on toteuttamassa tarvittavia organisatorisia toimenpiteitä ollakseen valmis tähän tehtävään.

Tullivirkailijat tuntevat tullisäännöt ja –menettelyt hyvin kansallisen tulliviraston tehokkaan koulutuspolitiikan ansiosta. Korruption torjumiseksi on toteutettu joukko kurinpidollisia toimenpiteitä kansallisen tulliviraston toimintasuunnitelman mukaisesti. Tulliviraston olisi pidettävä korruption torjuntaa jatkuvasti ensisijaisena kysymyksenä.

Valmistelut etenevät hyvin tullialan hallinnollisten ja toiminnallisten valmiuksien suhteen. Kansallinen tullivirasto on edistynyt atk-järjestelmien yhteenliitettävyyden osalta hyvin. Bulgarian olisi edettävä nykyiseen tahtiin, jotta sen atk-järjestelmät olisivat yhteenliitettäviä liittymisajankohtaan mennessä.

Päätelmät

Tullialan **hallinnollisten ja toiminnallisten valmiuksien** suhteen on edistytty merkittävästi, ja yleisesti ottaen Bulgaria täyttää nyt liittymisneuvotteluihin perustuvat sitoumukset ja vaatimukset. Valmistelut jatkuvat ja jos Bulgaria edistyy niissä nykyiseen tahtiin, sen odotetaan pystyvän panemaan yhteisön säännöstön täytäntöön liittymisajankohtana.

4.1.19. 28 luku: Varainhoidon valvonta

Rakennepoliittisiin toimiin käytettyjä varoja koskevan valvonnan osalta on ryhdytty arvioimaan vastaavuutta Phare- ja ISPA-ohjelmien vaatimuksiin nähden.

Hyväksyntä laajennettua hajautettua täytäntöönpanojärjestelmää (EDIS) varten on Bulgariassa kuitenkin pahasti viivästynyt sekä Pharen että ISPAn osalta. Asianomaisiin EDIS-hyväksyntää koskeviin toimintasuunnitelmiin sisältyvää aikataulua, jonka mukaan Bulgaria saisi lopullisen hyväksynnän kesäkuun 2006 lopussa, ei ole noudatettu välietappien osalta ja on suuri vaara, että prosessia ei saada vietyä päätökseen vuoden 2006 loppuun mennessä. Tällä olisi huomattavat seuraukset, maa muun muassa menettäisi suuren määrän liittymistä valmistelevaa tukea. Tämä antaa lisäksi aiheen epäillä Bulgarian kykyä valvoa tulevaisuudessa asianmukaisesti rakennerahastoista maksettujen varojen hoitoa. Alalla tarvitaan nyt pikaisia toimia.

EU:n taloudellisten etujen suojaamisen suhteen on hyväksytty toimintasuunnitelma ja strategia, jotka käsittelevät Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten

torjuntaa, ja asianomaisille viranomaisille on järjestetty koulutusta. Ilmoittaminen sääntöjenvastaisuuksista ja epäillyistä petoksista on viime aikoina parantunut huomattavasti.

Petosten vastainen strategia, joka on Bulgariassa EU:n taloudellisten etujen suojaamisen kehysasiakirja, on liian ylimalkainen tuottaakseen tuloksia. Eri viranomaisten välille perustettiin 12. huhtikuuta työryhmä laatimaan ehdotusta uudeksi strategiaksi Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten torjuntaa varten. Bulgarian petostentorjunnan koordinointiviraston (EU:n taloudellisia etuja suojaava elin) työmenettelyt ja toiminnalliset valmiudet viranomaisten välisessä yhteistyössä ja niiden keskinäisessä koordinoinnissa ovat edelleen riittämättömät. Sisäasiainministerin päätöksellä perustettiin 14. huhtikuuta kaksi työryhmää, joiden tehtävänä on parantaa tarkastus- ja tutkintaviranomaisten välistä yhteistyötä sekä raportointia sääntöjenvastaisuuksista.

Valmisteluja on tällä alalla edelleen nopeutettava.

Päätelmät

EU:n taloudellisten etujen suojaamisen alalla on edistytty. Saavutetun edistymisen varmistamiseksi tarvitaan kuitenkin vielä lisätoimia. Uusien työryhmien on paneuduttava hallinnollisten valmiuksien ja koordinoinnin parantamiseen.

Rakennepoliittisiin toimiin käytettävien varojen osalta valvonta on heikentynyt, ja tilanne tällä alalla antaa nyt aihetta vakavaan huoleen. Bulgarian olisi nyt viipymättä ja päättäväisesti nopeutettava EDIS-hyväksyntäprosessia, jotta se olisi valmis liittymisajankohtaan mennessä.

4.2. Yhteisön säännöstön kääntäminen bulgariaksi

Liittymisasiakirjan 2 ja 58 artiklan mukaisesti kaikkia unionin toimielinten ennen liittymistä antamia säädöksiä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin ja ne on julkaistava uusilla virallisilla kielillä *Euroopan unionin virallisen lehden* erityispainoksessa. Vaikka EU:n toimielimet vastaavat käännösten lopullisesta tarkastuksesta ja julkaisemisesta, liittymässä oleva valtio on velvollinen tuottamaan käännökset ja varmistamaan niiden perusteelliset oikeudelliset ja kielelliset tarkastukset. Yhteisön säännöstön kääntämisen yhteydessä Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on määritellyt ensisijaisesti käännettävät keskeiset tuomiot (yhteensä noin 15 000 sivua).

Bulgaria on jo kääntänyt lähes 95 prosenttia yhteisön säännöstön lähes 90 000 sivusta. Kansallisten viranomaisten on tarkastettava tästä määrästä kuitenkin vielä 44 prosenttia, ennen kuin käännökset toimitetaan EU:n toimielimille. Bulgarian käännös- ja tarkastustyössä ei ole vielä päästy sovittuihin tuotantolukuihin (noin 6 000 sivua kuukaudessa) pääasiassa henkilöstön palvelukseen saantia ja palveluksessa pitämistä koskevien vaikeuksien vuoksi. Bulgarian hallitusta kehotetaan kiinnittämään tähän kysymykseen asianmukaista huomiota tai muussa tapauksessa yhteisön säännöstöä ei saada julkaistua ajoissa ennen liittymisajankohtaa 1. tammikuuta 2007.

4.3. Yleisarvio

Bulgaria on saattanut yhteisön säännöstöstä huomattavan määrän osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Lokakuun 2005 kertomuksessa pääteltiin, että monilla aloilla Bulgaria olisi valmis liittymään unioniin. Joukko muita aloja edellytti vielä lisätoimia, ja 16 alalla tilanne antoi aihetta vakavaan

huoleen.

Edistymistä on tämän jälkeen tapahtunut. Bulgarian odotetaan olevan valmis liittymisajankohtaan mennessä myös seuraavilla aloilla, jos sen edistyminen jatkuu nykyiseen tahtiin: julkiset hankinnat, teollisuustuotteita koskevien vaatimusten vastavuoroinen tunnustaminen, muiden kuin rahoituspalvelujen tarjoamisen vapaus, useimmat maatalouden yhteiset markkinajärjestelyt, lentoliikenne, valmisteverot, verotuksen täytäntöönpanorakenteet, postipalvelujen vapauttaminen, aluepolitiikan lainsäädäntö, kemikaalit ja muuntogeeniset organismit, melulainsäädäntö, viisumipolitiikka sekä tullialan valmistelut.

Edistymistä on tapahtunut tietyillä aloilla, joilla tilanne ei enää anna aihetta vakavaan huoleen mutta joilla valmistelujen loppuun saattaminen edellyttää vielä lisätoimia: vakuutusala, teollis- ja tekijänoikeuksien suojelu, maatalouden maksajavirasto, maidon yhteinen markkinajärjestely, eläintautien valvontatoimet, eläinlääkinnällisten tarkastusten rajatarkastusasemat, eläinten hyvinvointi, elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppa, kansanterveyteen liittyvät eläinlääkinnälliset näkökohdat, aluepolitiikan institutionaaliset ja varainhoitoon liittyvät rakenteet sekä Schengenin säännöstöön liittyvät valmistelut ja EU:n tulevien ulkorajojen hallinnointi.

Lisätoimia tarvitsevia aloja ovat myös ammattitutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen; rahoituspalvelut; tietoyhteiskunnan palvelut; henkilötietojen suoja; rahanpesun torjuntaa koskeva lainsäädäntö; maatalouden kauppamekanismit; viinin ja alkoholijuomien sekä naudanlihan yhteiset markkinajärjestelyt; eläinlääkintä- ja kasvinsuojelulainsäädäntö; useimmat kalastukseen liittyvät kysymykset; meriliikenne; arvonlisävero ja välitöntä verotusta koskevat säännöt; työoikeus, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, sosiaalisen osallisuuden edistäminen, syrjinnän vastainen politiikka, Euroopan sosiaalirahasto, kansanterveys; energiamarkkinoiden vapauttaminen; ydinenergia ja ydinturvallisuus, erityisesti Kozloduyn ydinvoimalan ennenaikaista sulkemista ja käytöstä poistamista koskevat sitoumukset; teräteollisuuden rakenneuudistus; sähköinen viestintä; ohjelmasuunnittelu, seuranta ja julkisiin hankintoihin liittyvät valmiudet aluepolitiikan alalla; horisontaalinen ympäristölainsäädäntö, veden laatu, ympäristön pilaantumisen yhtenäinen ehkäiseminen ja vähentäminen, jätehuolto; kuluttajansuoja; turvapaikka-asiat, oikeudellinen yhteistyö; huumausaineiden torjunta; EU:n taloudellisten etujen suojaaminen; ja yhteisön säännöstön kääntäminen bulgariaksi.

Jäljellä on vielä kuusi alaa, joilla tilanne aiheuttaa vakavaa huolta ja joilla tarvitaan pikaista toimintaa:

– asianmukaisen maatalouden yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän (IACS) perustaminen (yhteisön säännöstön 7 luku);

– renderointi- ja käsittelylaitosten perustaminen tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita (TSE:t) ja eläinperäisiä sivutuotteita koskevan yhteisön säännöstön mukaisesti (yhteisön säännöstön 7 luku);

– selvä näyttö järjestäytyneen rikollisuuden verkostoja koskevilla tutkinta- ja syytetoimilla saavutetuista tuloksista (yhteisön säännöstön 24 luku);

– petosten ja korruption torjuntaa koskevien lakien tehokkaampi ja tuloksellisempi soveltaminen (yhteisön säännöstön 24 luku);

– rahanpesun torjuntaa koskevien säännösten noudattamisen tehostettu valvonta (yhteisön

säännöstön 24 luku);

– tehokkaampi varainhoidon valvonta rakenne- ja koheesiorahastojen varojen tulevaa käyttöä varten (yhteisön säännöstön 28 luku).